

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1107

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

9
59
7 Δ 63
Παναγιώτης (Π.)
Ν. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ 2ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ Γ. Π. ΑΘΗΝΩΝ

ΝΕΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Τ Η Σ

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΡΕΗ ΤΕΤΑΡΤΗ (ΚΒΙ Γ'.-Δ'.)

ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

(ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΣΗΜΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ)

ΕΚΔΟΣΗ ΠΡΩΤΗ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΔΗΜ. Ν. ΤΖΑΚΑ - ΣΤΕΦ. ΔΕΛΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1876
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 65 - ΑΘΗΝΑΙ

1946

Μ. ΠΑΠΑΖΗΡΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ 2ης ΔΙΑΔΟΧΗΣ

ΝΕΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗ ΣΤ

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΡΕΤΗ ΤΕΤΡΑΤΗ (ΚΑΙ Τ. Δ.)

ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ - ΠΡΩΤΗ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΔΗΜ. Ν. ΤΣΑΚΑ - ΣΤΕΦ. ΔΕΛΤΡΑΜΜΑΤΙΚΑ
ΕΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ 1970
ΕΚΔΟΣΗ - ΠΡΩΤΗ

ΣΤ 69

Ν. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ 2ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ Γ. Π. ΑΘΗΝΩΝ

ΝΕΑ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΡΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ (ΚΑΙ Γ'.-Δ'.)
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

(ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΣΗΜΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ)

ΕΚΔΟΣΗ ΠΡΩΤΗ

Εξάκωσ - Ορθογραφική -
150 47

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
Δ. ΤΖΑΚΑ & ΣΤ. ΔΕΛΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1876
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 65-ΑΘΗΝΑΙ
1946

002
ΕΛΣ
ΣΤΡΑ
1107

Τὰ γνήσια αντίτυπα φέρουν τὴν ὑπογραφή τοῦ συγγραφέα καὶ τὴ σφραγίδα τῶν καταστημάτων τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου.

ΕΥΡΟΙΣ: Α. Κ. ΚΑΪΤΑΤΖΗ & ΥΙΩΝ
ΑΝΑΞΑΓΟΡΑ 20 - ΑΘΗΝΑΙ ●

1ον ΕΠΟΧΗ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΕΡΣΙΚΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ

ΟΙ ΠΑΛΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

Οί Αιγαῖοι ἢ Πελασγοί

Στὰ πολὺ παλιὰ χρόνια, οἱ πρόγονοί μας, ποὺ κατοικοῦσαν στὴν Ἑλλάδα ἦσαν οἱ **Αἰγαῖοι ἢ Πελασγοί**. Αὐτοὶ εἶχαν πολιτείες, ἐργαλεῖα καὶ ὄπλα ἀπὸ λίθους. Ἐχτιζαν σπίτια καὶ κατεσκεύαζαν πλοῖα. Προώδευσαν πολὺ περισσότερο ἀπὸ τοὺς γειτονικοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης. Τὰ μεγάλα τεῖχη ποὺ ἔχτισαν, τὰ **πελασγικά** ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ σήμερα.

Ἴωνες - Ἀχαιοί - Δωριεῖς.

Στὸ μεταξὺ 2 χιλιάδες χρόνια πρὸ Χριστοῦ ξεκίνησε ἀπὸ τὰ Ἀνατολικά τῆς Εὐρώπης ἕνας μεγάλος λαός, μιὰ φυλὴ ξανθὰ καὶ γαλανὴ καὶ κυρίεψε ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης. Ἀπὸ τὴ φυλὴ αὐτὴ ἐγιναν ὅλα τὰ σημερινὰ κράτη τῆς Εὐρώπης.

Ἀπὸ τὴ φυλὴ αὐτὴ εἶναι καὶ οἱ πρόγονοί μας. Πρῶτοι ἦλθαν οἱ **Ἴωνες**, κατόπιν οἱ **Ἀχαιοί** καὶ ὕστερα οἱ **Δωριεῖς**.

Σὲ διάφορες ἐποχὲς κατέβησαν στὴν Ἑλλάδα ὑπεδούλωσαν τοὺς παλιούς κατοίκους καὶ ἐκυρίεψαν τὶς πολιτείες τους. Πολεμοῦσαν συχνὰ μεταξὺ τους ἄς ἦσαν ὅλοι Ἕλληνες καὶ ὅποιος νικοῦσε, ὑπεδούλωνε τοὺς ντόπιους.

Οἱ Ἑλληνικὲς φυλὲς ἐνώνονταν σὲ μιὰ Ἑλλάδα.

Ἔτσι σιγὰ - σιγὰ ἀπὸ τὶς διάφορες φυλὲς σχηματίσθηκαν μικρὰ Ἑλληνικὰ κράτη σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδας. Τὰ κρά-

τη αὐτὰ πολλές φορές πολεμοῦσαν μεταξύ τους. Εἶχαν ὁμως τὴν ἴδια γλῶσσα, τοὺς ἴδιους θεοὺς, τὰ ἴδια ἔθιμα καὶ γιορτές. Ὅταν παρουσιαζόταν ξένος ἐχθρὸς, ἐνώνονταν ὅλοι οἱ Ἕλληνες καὶ ἀδελφωμένοι σὲ ἓνα μεγάλο Ἑλληνικὸ Ἔθνος πολεμοῦσαν καὶ νικοῦσαν τοὺς ἐχθρούς.

Ἡ θρησκεία τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Ὅλες οἱ φυλὲς ἐλάτρευαν τοὺς Ὀλυμπίους θεοὺς. Ἐκάναν σ' αὐτοὺς θυσίαις ἀπὸ τὰ σπλόχνα τῶν ζώων καὶ σπονδῆς ἀπὸ κρασὶ ἢ γάλα γιὰ νὰ τοὺς εὐχαριστήσουν.

Ἀκόμη καὶ ζῶα θυσίαζαν καὶ ἔλεγαν προσευχές.

Τοὺς νεκροὺς τοὺς ἔθαπταν στὸ χῶμα ἢ τοὺς τοποθετοῦσαν μέσα σὲ λίθινους τάφους.

Τὰ Μαντεῖα

Ἐκτὸς ἀπ' τὴ θρησκεία ἦνονταν τὶς Ἑλληνικὲς φυλὲς καὶ τὰ Μαντεῖα. Τέτοιο ἦταν τὸ Μαντεῖο τῶν Δελφῶν στὴ Φωκίδα, ἀφιερωμένο στὸν Ἀπόλλωνα. Ἐκεῖ ἦταν ἓνας ναὸς ποὺ εἶχε στὸ βάθος ἓνα βάραθρο. Στὴν ὀπὴ τοῦ βάραθρου ἐπάνω σὲ τρίποδα καθόταν ἡ Πυθία ἢ ἰέρειξ τοῦ ναοῦ. Αὐτὴ ἔξαλιζετο ἀπὸ τοὺς ἀτμοὺς ποὺ ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ βάραθρο καὶ ἔλεγε διάφορες λέξεις. Τὶς λέξεις αὐτὲς τὶς ἔβραζαν στὴ σειρὰ οἱ ἱερεῖς τοῦ ναοῦ καὶ ἔκαναν τὸ χρῆσμό.

Στὸ Μαντεῖο τῶν Δελφῶν ἐρχόνταν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδας γιὰ νὰ ρωτήσουν τὸ θεὸ Ἀπόλλωνα. πολλοὶ Ἕλληνες ἀπὸ ὅλες τὶς φυλὲς, στίς δύσκολες περιστάσεις. Ἐκεῖ ἔφερναν δῶρα καὶ ἔκαναν γιορτές.

Ἄλλο μαντεῖο ξακουσμένο ἦταν τῆς Δωδώνης στὴν Ἠπειρο ἀφιερωμένο στὸ Δία, καὶ ἄλλα.

Κοινὲς γιορτές — οἱ Πανελλήνιοι ἀγῶνες.

Πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλα ποὺ φανεροῦν τὴν ἀδελφωσύνη καὶ

ένότητα πού είχαν οι Έλληνικές φυλές, εΐνε οι μενάλες γιορτές πού έκαναν οι Έλληνες **οί Πανελλήνιοι άγώνες**.

Στους άγώνες αυτούς πού γινόνταν σέ διάφορα μέρη έτρεχαν άπ' όλες τις φυλές και έλάμβανον μέρος οι Έλληνες ήνώμένοι. Και πόλεμο άν είχε ή μιá φυλή με την άλλη τις ήμέρες αυτές σταματούσαν.

Τις κοινές γιορτές τις έκαναν οι Έλληνες για να τιμήσουν διαφόρους θεούς ή ήρωες.

Γι' αυτό σέ κάθε γιορτή έκαναν θυσίες, τελετές, έψαλλαν, χόρευαν και τελούσαν και άγώνες.

Τέτοιες γιορτές ήσαν 4.

1) τα **Όλύμπια** στη Όλυμπία για να τιμήσουν τον Δία.

2) τα **Πύθια** στους Δελφούς για τον Απόλλωνα.

3) τα **Ίσθμια** στον Ίσθμό της Κορίνθου για τιμή του Ποσειδώνα, και

4) τα **Νέμεα** στη Νεμέα για να τιμήσουν τον Δία.

Οι κυριότερες γιορτές ήσαν οι **Όλυμπιακοί άγώνες** στην Όλυμπία.

Οι Όλυμπιακοί άγώνες διαρκούσαν 5 ήμέρες και γινόνταν κάθε 4 χρόνια. Την πρώτη ήμέρα έκαναν θυσίες και ώρκιζόνταν οι άγωνιστές και οι **Έλλανοδίκες**.

Οι Έλλανοδίκες ήσαν οι κριτές πού θα έκριναν τους άγωνιστές. Τη δεύτερη· τρίτη και τετάρτη ήμέρα γινόνταν άγώνες στη **τρέξιμο** - στο **πάλαιμα** - στο **δίσκο** - στο **πήδημα** - στο **άκόντιο** και στις **άρματοδρομίες**.—Τά πέντε πρώια μαζί άποτελούσαν το **πένταθλο**.

Την πέμπτη και τελευταία ήμέρα έδιναν τα βραβεία στους νικητές οι Έλλανοδίκες.

Ένας κήρυκας με βροντερή φωνή φώναζε το όνομα του

Άρματοδρομία,

νικητῆ καὶ τὴν πατρίδα του. Ὅλοι χειροκροτοῦσαν καὶ θαύμαζαν τοὺς νικητῆς, πού τοὺς ἔδιναν τὰ βραβεῖα.

Ἦταν δὲ τὰ βραβεῖα στεφάνια ἀπὸ ἀγριελιά πού ἦταν φτωχωμένη ἐκεῖ.

Τοὺς νικητῆς τιμοῦσαν καὶ ἀγαποῦσαν ὅλοι. Ὅταν γύριζαν πίσω σὲ τὶς πατρίδες τους, τοὺς δεχόνταν μὲ μεγάλες τιμῆς καὶ δόξες. Σὲ πολλὲς πολιτεῖες γιορμάζαν ἓνα μέρος ἀπὸ τὰ τεῖχη γιὰ νὰ δείξουν πὼς δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ τεῖχη σὰν ἔχουν ὑπερασπιστῆς τέτοιους ἀνδρείους.

Οἱ Ἀμφικτυονίης.

Σὲ πολλὲς πόλεις ὅπου μαζευόνταν οἱ διάφορες φυλὲς καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν λόγων γιὰ τοὺς ἀγῶνες συζητοῦσαν εἰρηνικὰ καὶ ἔλυναν καὶ τὶς διαφορῆς τους. Οἱ συγκεντρώσε ς αὐτῆς λεγόνταν Ἀμφικτυονικὰ συνέδρια καὶ ἔλαμβαναν μέρος διάφορες πόλεις. Τὸ κυριώτερο ἀμφικτυονικὸ συνέδριο ἦταν τῶν Δελφῶν ὅπου μαζευόνταν ἀντιπρόσωποι ἀπὸ 10 πόλεις.

Οἱ Ἕλληνες κάνουν ἀποικίας.

Πολλὲς αἰτίες ἀνάγκαζαν μερικοὺς Ἕλληνας νὰ ἀφήνουν τὴν πατρίδα τους καὶ νὰ ζητοῦν ξένα μέρη νὰ ζήσουν.

Οἱ Δωριεῖς ὅταν κατεβηκαν καὶ ὑποδούλωσαν τοὺς ντόπιους, ἀνάγκασαν πολλοὺς, πού δὲν μποροῦσαν νὰ ὑποφέρουν, νὰ φύγουν σὲ ξένες χῶρες. Τέτοιοι διωγμοὶ γινόνταν συχνὰ μετὰ τῶν τεσσάρων φυλῶν. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸ πολλοὶ Ἕλληνες ἤθελαν νὰ ταξιδεύουν, γιὰ νὰ γνωρίσουν ἄλλους λαοὺς καὶ ἄλλους τόπους.

Ἄλλοι πάλι ταξίδευαν γιὰ ἐμπόριο καὶ γιὰ κέρδη. Πολλοὶ ἔβλεπαν ὅτι ὁ τόπος τους δὲν τοὺς χωροῦσε νὰ ζήσουν καλὰ, γιὰ τὸ ἐπλήθυναν πολὺ οἱ Ἕλληνες, γι' αὐτὸ ἔφευγαν στὰ ξένα μέρη. Τα μέρη ὅπου πήγαιναν καὶ κατοικοῦσαν λεγόνταν ἀποικίης.

Ἔτσι οἱ Ἕλληνες ἔκαμαν ἀποικίες στή **Μικρὰ Ἀσία**, στὰ **νησιά**, στή **Σικελία** τῆς Ἰταλίας, πού λεγόταν **Μεγάλη Ἑλλάς**, στὸν **εὐξείνιο Πόντο**, στὴν **Ἀφρική** καὶ στὴν **Ἰσπανία** καὶ **Γαλλία** ἀκόμη καὶ σὲ ἄλλα μέρη.

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

Εἰλωτες — Περιοῖκοι.

Στὴν εὐφορή κοιλάδα, πού εἶναι ἀνάμεσα στὸν **Ταῦγετο** καὶ στὸν **Πάρνωννα**, κοντὰ στὸν **Εὐρώτα** ποταμό, εἶχαν στὰ παλιὰ χρόνια οἱ Ἀχαιοὶ κτισμένη τὴν ἀρχαία **Σπάρτη**.

Ὅταν ἦλθαν οἱ Δωριεῖς, νίκησαν τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ πῆραν τὴ Σπάρτη. Ἀπὸ τότε οἱ νεόπιοι Ἀχαιοὶ ἐργάτες, ἔγιναν δούλοι καὶ ἐδούλευσαν στὰ κτήματα τῶν Δωριέων καὶ ὠνομάζοντο **εἰλωτες**. Οἱ τεχνίτες καὶ οἱ ἔμποροι ἔμειναν ἐλεύθεροὶ καὶ ζοῦσαν στὰ τριγύρω χωριά καὶ λεγόταν **περιοῖκοι**.

Οἱ Δωριεῖς ἦσαν οἱ κυρίως **Σπαρτιαῖτες**. Αὐτοὶ δὲν ἐργαζόνταν ἀλλὰ τακτικὰ γυμναζόνταν καὶ ἦταν πάντα εἰσιτοιμοὶ νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Οἱ Σπαρτιαῖτες φοβόνταν καὶ τοὺς εἰλωτες καὶ τοὺς περιοῖκοὺς ἀκόμη, ἐπειδὴ ἦσαν περισσότεροι ἀπὸ αὐτούς.

Ο ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ

Ἡ Σπάρτη σιγὰ - σιγὰ ἔγινε τὸ δυνατώτερο κράτος ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα. Ἀλλὰ μέσα στὴ πόλη γινόνταν τακτικὰ ταραχές. Σὲ μιά ἀπὸ αὐτὲς σκοιώνεται ὁ Βασιλεὺς **Πολυδέκτης**. Ὅλοι τότε οἱ Σπαρτιαῖτες ἔκαμαν βασιλιὰ τὸν ἀδελφὸ τοῦ Πολυδέκτη τὸ **Λυκοῦργο**.

Σὲ λίγο ἡ γυναίκα τοῦ Πολυδέκτη γέννησε ἓνα παιδάκι. Ὁ Λυκοῦργος σκέφθηκε ὅτι αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ βασιλιάς. Παίρνει λοιπὸν τὸ παιδάκι καὶ τὸ φέρνει στὴν ἀγορά, ἐκεῖ ὅπου μα-

ζευόντων οἱ Σπαρτιᾶτες σὲ συνέλευση καὶ τοὺς λέγει : « Σπαρτιᾶτες αὐτὸς εἶναι ὁ βασιλικὸς σκῆς, ποὺ θὰ φέρῃ ἡσυχία καὶ χρεὰ στὸ λαὸ μῆς. Γι' αὐτὸ τοῦ δίνω τὸ ὄνομα **Χαρίλαος**.

Ὅταν μεγάλωσε ὁ Χαρίλαος, ὁ Λυκοῦργος ἔφυγε καὶ πῆγε σὲ πολλὰς χώρες νὰ μελετήσῃ τοὺς Νόμους τοὺς καὶ τὰ ἔθιμά τοὺς.

Ὅστερα ἀπὸ λίγα χρόνια, ποὺ γύρισε βροῆκε τὴ Σπάρτη ἀναστατωμένη. Ὁ Χαρίλαος ἦταν σκοτωμένος. Οἱ Σπαρτιᾶτες τρέχουν καὶ παρακαλοῦν τὸ Λυκοῦργο νὰ μείνῃ νὰ τοὺς κἀνῃ νόμους νὰ ἡσυχάσῃ ὁ τόπος.

Ὁ Λυκοῦργος δέχεται, μὰ πρῶτα πῆγε στὸ Μαντεῖο τῶν Δελφῶν καὶ ρώτησε τί νὰ κἀνῃ. Ἐκεῖ τοῦ εἶπε ὁ χρησμός ὅτι οἱ νόμοι του θὰ σώσουν τὴ Σπάρτη.

Ὁ Λυκοῦργος τότε ἐπιστρέφει, δίνει τοὺς νόμους του καὶ συμβούλεψε τοὺς Σπαρτιᾶτες πῶς νὰ διοικοῦνται. Ἐπειτα γιὰ νὰ μὴ τὸν ἀναγκάσουν οἱ πατριῶτες του καὶ τοὺς ἀλλάξῃ, ἐπειδὴ ἦσαν πολὺ αὐστηροὶ οἱ νόμοι του, φεύγει. «Θὰ κἀμω εἶπε μιὰ περιουσία καὶ ὡς πού νὰ γυρίσω νὰ ἐφαρμόξετε τοὺς νέμους μου καὶ νὰ μὴ ἀλλάξετε κανένα».

Ὁ Λυκοῦργος

Ὁ Λυκοῦργος φεύγει, ἀλλὰ ἐπίτηδες δὲν γυρίζει πίσω.

Οἱ Νόμοι τοῦ Λυκοῦργου.

1) Τὰ κτήματα μοιράσθηκαν, ὅλα ἴσια στοὺς Σπαρτιᾶτες ἔτσι ποὺ δὲν μπορούσε κανένας νὰ πωλήσῃ τὸ μερίδιό του.

2) Στὴ Σπάρτη βασιλευσαν δυὸ βασιλεῖς, ποὺ ἦσαν

και αρχηγοι του στρατου στον πολεμο.

3) **Η Γερουσία** ήταν συμβούλιο από 28 γερόντους ευγενείς. Αυτοί ήταν ισόβιοι γερουσιαστές και διοικούσαν το κράτος.

4) **Οι πέντε Έφοροι** διορίζονταν από την Γερουσία, για να επιβλέπουν την εφαρμογή των νόμων. Οι έφοροι παρακολουθούσαν αν εργάζονται όλοι στις δουλιές τους και τιμωρούσαν, τους πολίτες, τους άρχοντας, ακόμη και τους βασιλείς.

5) **Τα Συσσίτια**. Όλοι οι Σπαρτιάτες έπρεπε να τρώνε στα συσσίτια και όλοι οι κτηματίες να προσφέρουν σ' αυτά.

6) **Άνατροφή των παιδιών**. Ο Λυκοῦργος με τους νόμους του κατώρθωσε, οι νέοι να γίνουν καλοί πολεμιστές. Γι' αυτό έπρεπε να είναι γερά τα παιδιά

Κάθε μητέρα όταν γεννούσε άρσενικό παιδί το παρουσίαζε στους άρχοντας να το ιδούν αν έχη κανένα ελάττωμα. Μόνο τα γερά παιδιά γραφόνταν στους καταλόγους και γινόνταν Σπαρτιάτες. Αυτά τα παράδιναν στις μητέρες τους να τα θρέψουν ώσπου να γίνουν έπτά χρονών.

Μετά τα 7 χρόνια έπαιρνε τα παιδιά το κράτος. Μέσα στους στρατώνες συνηθίζαν στη σκληραγωγία και στη στρατιωτική ζωή. Κοιμόνταν έξω στο ύπαιθρο και φορούσαν ένα φόρεμα χειμώνα και καλοκαίρι. Πολλές φορές τα έδεχναν τόσο δυνατά, ώσπου να ματώσουν, για να συνηθίσουν στη σκληραγωγία. Γράμματα λίγα μάθαιναν, περισσότερο γυμναζόνταν.

7) **Οι άνδρες**. Οι Σπαρτιάτες από είκοσι χρονών ήταν στρατιώτες. Έμειναν τακτικά στους στρατώνες, όπου κοιμόνταν. Έτρωγαν στα κοινά συσσίτια το μέλανα ζυμό. Αυτός ήταν ένα φαγητό από χοιρινό κρέας και ξίδι. Στις γιορτές τραγουδούσαν διάφορα τραγούδια και όταν τους ρωτούσαν, απαντούσαν με λίγες λέξεις « λακωνικά ».

Στις γιορτές τραγουδούσαν ξεχωριστά οι γέροντες, ξεχωριστά οι άνδρες και χωριστά οι νέοι.

Οι γέροι έλεγαν : « Έμεις ήμασταν μιὰ φορά πολλή-κάκια ».

Οι άνδρες απαντούσαν : « Έμεις είμαστε τώρα γεν-

ναίτοι, κι' ἂν θέλῃς δοκίμασε».

Τὰ παιδιά: «Καὶ ἡμεῖς θὰ γίνουμε ἀκόμη καλύτεροι».

Οἱ γυναῖκες. Σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους καὶ τὰ κορίτσια τῶν Σπαρτιατῶν γυμναζόνταν καὶ ἐλάμβανον μέρος στοὺς ἀγῶνες καὶ στὶς γιορτές. Αὐτὸ ἔκαμνε εἰς Σπαρτιάτισσες δυνατὲς καὶ γερός. Οἱ Σπαρτιάτισσες ἦσαν περήφανες καὶ ἀγαποῦσαν τὴν πατρίδα τους. Ὅταν ἔδιναν τὴν ἀσπίδα στὰ παιδιά τους, ἔλεγαν: «ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τῶς» δηλαδὴ ἢ νὰ ἔλθῃ; πίσω μὲ τὴν ἀσπίδα σου νικητῆς, ἢ νὰ σε φέρουν ἐπάνω σ' αὐτὴ νεκρό.

ΟΙ ΣΠΑΡΤΙΑΤΕΣ ΚΥΡΙΕΥΟΥΝ ΤΗΝ ΜΕΣΣΗΝΙΑ

Οἱ Σπαρτιάτες ἐπειδὴ ἐλλήθουναν, θέλησαν νὰ καταλάβουν τὴ Μεσσηνία, ποὺ ἦταν εὖφορο μέρος, νὰ νὰ ζοῦν καλύτερα. Ἐκαμνεν γι' αὐτὸ δυὸ σκληροὺς πολέμους.

Πρῶτος Μεσσηνικὸς πόλεμος - Ἀριστόδημος.

Ὅπως ἦσαν δυνατοὶ καὶ ὀπλισμένοι οἱ Σπαρτιάτες, ἕνα πρῶτὸ ὄμοσθον ξαφνικὰ καὶ μπαίνουν στὸν κάμπο τῆς Μεσσηνίας. Οἱ Μεσσηνιοὶ κλείσθησαν στὸ φρούριον τῆς Ἰθώμης. Οἱ Σπαρτιάτες τρέχουν, τὸ περικυκλώνουν καὶ τὸ ἀποκλείουν γιὰ νὰ παραδοθῇ.

Ὁ γενναῖος ἀρχηγὸς τῶν Μεσσηνίων Ἀριστόδημος στέλνει κρυφὰ καὶ ρωτᾷ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν τί νὰ κάμουν γιὰ νὰ σωθοῦν.

Ἡ ἀπάντησις τοῦ Μαντείου ἦλθε: «Γιὰ νὰ σωθῇ τὸ φρούριον πρέπει νὰ θυσιασθῇ μιὰ κόρη ἀπὸ βασιλικὸ αἶμα».

Ὁ Ἀριστόδημος βιστοῦσε ἀπὸ βασιλικὴ οἰκογένεια καὶ εἶχε μιὰ μοναχοκόρη. Ἀποφασίζει γιὰ τὴν Πατρίδα νὰ τὴ θυσιάσει. Οἱ Μεσσηνιοὶ παίρνουν θάνατος, νομίζοντας ὅτι τοὺς βοηθεῖ καὶ ὁ θεός. Βγαίνουν ἀπὸ τὸ φρούριον, νικοῦν τοὺς Σπαρ-

τιᾶτες καὶ τοὺς διώχουν ἀπὸ τὴν πατρίδα τους. Καταδιώκοντας πιάνουν 300 αἰχμαλώτους καὶ τὸ βασιλιά τους.

Μὰ δὲν χάρηκαν πολὺ οἱ Μεσσηνιοί. Οἱ Σπαρτιᾶτες σὲ λίγο καιρὸ μαζεύουν στρατὸ καὶ πάλι ἐκστρατεύουν ἐναντίον τους. Αὐτὴ τὴ φορὰ ἐνίκησαν τοὺς Μεσσηνίους καὶ τοὺς ὑποδούλωσαν.

Ὁ καημένος ὁ Ἀριστόδημος! Δὲν μποροῦσε νὰ βλέπῃ τὴν πατρίδα του σκλαβωμένη, θυμόταν καὶ τὴν ἀδίκη θυσία τῆς κόρης του καὶ πέθανε πάνω στὸν τάφο τῆς!

Δεύτερος Μεσσηνιακὸς πόλεμος - Ἀριστομένης - Τυρταῖος.

Οἱ Μεσσηνιοὶ ὑποφέρουν τώρα πολὺ ἀπὸ τὴ σκλαβιά. Κακὸ μεγάλο εἶναι ἡ σκλαβιά! Μέσα τους εἶχαν πάντα τὴν ἰδέα πῶς νὰ ἐλευθερωθοῦν, γι' αὐτὸ κοίταζαν νὰ βροῦν τὴν κατάλληλη στιγμή. Καὶ δὲν ἄργησε νὰ ῥθῆ. Κάποτε οἱ Σπαρτιᾶτες εἶχαν ἐσωτερικὲς ταραχὲς μοναχοὶ τους.

Ὁ Ἀριστομένης ὁ ἀρχηγὸς τῶν Μεσσηνίων : «τώρα εἶναι εὐκαιρία νὰ τοὺς ἐπιτεθοῦμε» εἶπε. Σηκώνονται οἱ Μεσσηνιοὶ ὅλοι μικροὶ καὶ μεγάλοι, ὁμοῦν καὶ νικοῦν τοὺς Σπαρτιᾶτες καὶ τοὺς διώχουν ἀπὸ τὴ Μεσσηνία.

Ὁ Ἀριστομένης μάλιστα τί νομίζετε πὸς ἔκανε!

Μπαίνει μέσα στὴ Λακωνικὴ καὶ φθάνει ὡς τὴ Σπάρτη. Ἐνα βράδυ τὴ νύχτα, χωρὶς νὰ τὸν καταλάβουν πηγαίνει στὴ Σπάρτη, μπαίνει στὸ ναὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ κρεμάει μέσα μιά ἀσπίδα πού εἶχε πάρει ἀπὸ ἕνα Σπαρτιάτη. Στὴν ἀσπίδα ἔγραψε ἐπιδεικτικὰ : «Ὁ Ἀριστομένης ἀφιερώνει αὐτὴν τὴν ἀσπίδα στὴν Ἀθηνᾶ. Λάφυρο ἀπὸ τοὺς Σπαρτιᾶτες».

Οἱ Σπαρτιᾶτες μὲ ὅλη τὴν ἀνδρεία τους μίλις εἶδαν αὐτὴν τὴν ἀσπίδα δειλιάσαν. Στέλνουν καὶ ρωτοῦν τὸ Μαντεῖο τῶν Δελφῶν τί νὰ κάμουν. Τὸ Μαντεῖο τοὺς συμβουλεύει νὰ ζητήσουν ἀρχηγὸ ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους. Αὐτὸ καὶ ἔκαναν.

Οἱ Ἀθηναῖοι, ἔπειδὴ δὲν τοὺς συμπαθοῦσαν, στέλνουν γιὰ ἀρχηγὸ ἕναν κουτσὸν ποιητὴ τὸν Τυρταῖο.

Ἄλλὰ ὁ Τυρταῖος σὺν ποιητῆς κατορθώνει μὲ τὰ ποιήματα καὶ τὰ τραγούδια του νὰ ἐνθουσιάσῃ τοὺς Σπαρτιᾶτες. Οἱ Σπαρτιᾶτες παίρνουν θάρρος καὶ νικοῦν τοὺς Μεσσηνίους. Πιάνουν αἰχμάλωτο καὶ τὸν Ἀριστομένην καὶ τὸν ρίχνουν μέσα σὲ ἓνα βάραθρο. Ἐκεῖ ὁ Ἀριστομένης πιάνεται ἀπὸ τὴν οὐρὰ μιᾶς ἀλεπούς, πύμπηκε νὰ φάνῃ πτόματα, καὶ κρατώντας τὴν, βγαίνει ἔξω καὶ ἔρχεται στοὺς Μεσσηνίους.

Οἱ Μεσσηνιοὶ ἐνθουσιάζονται σὺν εἶδαν τὸν Ἀριστομένην καὶ ὁρμοῦν κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν. Ὁ πόλεμος ἐβάρυταξε πολὺ, μὰ στὸ τέλος νικήθησαν οἱ Μεσσηνιοὶ καὶ ἔγιναν πάλι δοῦλοι. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς σκορπίσθησαν, ζητώντας νὰ ζήσουν ἐλεύθεροι ἀλλοῦ. Μερικοὶ ἦλθαν στὴ Σικελία τῆς Ἰταλίας καὶ ἔκτισαν μια πόλιν καὶ τὴν ὠνόμασαν Μεσσηνήν. πού σώζεται ὡς τώρα. Ὅσοι Μεσσηνιοὶ ἔμειναν ἔγιναν εἰλωτες.

Νὰ πῶς ἀρχινοῦσε σ' ἓνα ποίημα ὁ Τυρταῖος πού ἐνθουσίσε τοὺς Σπαρτιᾶτες :

«Τί τιμὴ στὸ πᾶλληκίρι ὅταν προῦτο στὴ φωτιᾷ, σκοτωθῆ γιὰ τὴν πατρίδα μὲ τὴν σπαδὰ στὴ δεξιᾷ.

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

Ἡ Ἀθῆνα βοίσκεται στὴν πεδιάδα τῆς Ἀττικῆς. Γύρω ἔχει κατάφυτα βουνὰ καὶ θάλασσα ἀπὸ τὸ νότιο μέρος. Αὐτὰ ὅλα κάνουν τὸ κλίμα τῆς ζεστὸ καὶ τὸ ἔδαφος εὐφορὸ. Εὐδοκίμει ἡ κτηνοτροφία ἡ γεωργία καὶ ἡ ναυτιλία. Στὸ μέσοσ αὐτοῦ τῆς Ἀττικῆς ἦταν κτισμένη ἀπὸ τὸν παλιὸ καιρὸ ἡ Ἀθῆνα.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια ἀσχολοῦνταν περισσότερο στὶς τέχνες στὴ μουσικὴ καὶ στὰ γράμματα.

Καὶ ἔξερετε πῶς τὸ παλιὸ αὐτὸ χωριὸ τοῦ Ἐρεχθεᾶ ὠνομάσθηκε Ἀθῆνα.

Νὰ πῶς λέγει ὁ μῦθος. Δυὸ θεοὶ ὁ Ποσειδῶνας καὶ ἡ Ἀθηνᾶ φιλονίκησαν ποιὸς θὰ ἔχη τὴν κυριότητα τῆς Ἀθῆνας πού ὡς τότε ὠνομάζονταν χωριὸ τοῦ Ἐρεχθεᾶ καὶ θὰ δοξάζεται περισσότερο ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους.

Ὁ Ποσειδῶνας μὲ τὴν τρίαινά του κτυπᾷ καὶ βγαίνει στὴν Ἀκρόπολη μία πηγὴ. Ἡ Ἀθηνᾶ κτυπᾷ μὲ τὸ δόρυ της καὶ φε-
τρώνει στὴν πόλη μιὰ ἐλιά. Αὐτὰ τὰ ἔδωσε κάθε θεὸς ὡς δῶρο
στοὺς Ἀθηναίους. Οἱ κάτοικοι προτίμησαν ὡς χρησιμώ ερη
τὴν ἐλιά. Ἡ Ἀθηνᾶ τότε ἔγινε προστάτιδά τοῦ χωριοῦ καὶ τὸ
ὠνόμασε Ἀθήνα ἀπὸ τὸ ὄνομά της.

Ὁ Κόδρος φρονεύεται γιὰ τὴν πατρίδα του.

Οἱ Σπαρτιάτες δὲν κοίταζαν τίποτε ἄλλο παρὰ πῶς θὰ γί-
νουν καλοὶ στρατῶτες καὶ πῶς θὰ κυριεύσουν τὰ καλά μέρη τῆς
Ἑλλάδας Ἀφοῦ κυρίευσαν τὴ Λακωνικὴ ἔμαθαν πόσο καλὸ
ἦταν τὸ μέρος τῆς Ἀττικῆς, γι' αὐτὸ ξεκινοῦν μὲ στρατὸ γιὰ
νὰ τὴν κυριεύσουν.

Βασιλέας τῶν Ἀθηνῶν ἦταν τότε ὁ γενναῖος Κόδρος. Οἱ
Ἀθηναῖοι στέλνουν καὶ ρωτοῦν ἀμέσως τὸ Μαντεῖο τῶν Δελφῶν
τὶ νὰ κίβουν γιὰ νὰ σωθοῦν ἀπὸ τοὺς Σπαρτιάτες. Ὁ χρησμός
εἶπε: «Θὰ νικήσουν ἐκεῖνοι ποὺ θὰ σκοτωθῇ ὁ βασι-
λιάς τους».

Οἱ Σπαρτιάτες περνοῦν τὸν Ἴσθμό, προχωροῦν καὶ τώρα
βρίσκονται κοντὰ στὴν Ἀθήνα.

Ὁ Βασιλιάς Κόδρος ἀποφασίζει, νὰ θυσιασθῇ γιὰ νὰ
σώση τὴν πατρίδα του. Τὶ κάνει λοιπόν! Ντύνεται ροῦχα χωρι-
κοῦ καὶ πηγαίνει κοντὰ στὸ στρατόπεδο τῶν σπαρτιατῶν δῆθεν
γιὰ ξυλοκόπος, ἓνας Σπαρτιάτης τὸν διώχνει μὰ ὁ Κόδρος
ἀντιστέκεται καὶ δὲν φεύγει. Τότε ὁ Σπαρτιάτης χωρὶς νὰ τὸν
γνωρίσῃ τὸν σκοτώνει!

Αὐτὸ ἔφθασε νὰ σωθῇ ἡ Ἀθήνα. Οἱ Σπαρτιάτες μόλις
ἔμαθαν ὅτι σκοτώθηκε ὁ βασιλιάς τῶν Ἀθηνῶν δέιλιασαν καὶ
ἔφυγαν:

Οἱ Ἀθηναῖοι γιὰ νὰ τιμῆσουν τὸν Κόδρο δὲν ἔκαμαν ἄλλο
βασιλιά γιὰ πολλὰ χρόνια.

Οἱ ἄρχοντες ὅμως ποὺ τοὺς διηύθυναν δὲν ἦσαν καλοὶ καὶ
ἔγιναν μεγάλες φασαρίες καὶ ταραχὲς στὴν Ἀθήνα. Ὁ λαὸς

ζητοῦσε νὰ γίνουν νόμοι πού νὰ προστατεύουν τοὺς φτωχοὺς, πού τοὺς πωλοῦσαν οἱ εὐγενεῖς γιὰ δούλους.

Οἱ Νόμοι τοῦ Δράκοντα.

Οἱ πλούσιοι καὶ οἱ εὐγενεῖς Ἀθηναῖοι ἀναθέτουν σὲ ἓνα δικό τους, πού τόν ἔλεγαν Δράκοντα νὰ φτιάξη Νόμους. Ὁ Δράκοντας ἔκαμε πολὺ αὐστηροὺς νόμους. Ἀφοῦ ὅποιος ἔκλεβε τὸν τιμωροῦσαν μὲ θάνατο. Γιὰ τὴν αὐστηρότητα καὶ σήμερα κάθε αὐστηρὸ νόμο τὸν λένε **δρακόντειο νόμο**.

Μὰ οἱ νόμοι τοῦ Δράκοντα δὲν ἄρεσαν στὸ λαό, γιατί προ-
στάειεν περισσότερο τοὺς εὐγενεῖς. Γι' αὐτὸ οἱ Ἀθηναῖοι ἔξα-
κολουθοῦν νὰ ζητοῦν νέους καλοὺς νόμους καὶ οἱ ταραχὲς ἔξα-
ναρχίζουν.

Ὁ Σόλων ἐλευθερώνει τὴ Σαλαμίνα.

Ὁ Σόλων ἦταν σοφὸς Ἀθηναῖος. Ἐπειδὴ ἔχασε τὴν πε-
ριουσία του ἀναγκάσθηκε νὰ ξενιτευθῆ καὶ νὰ μάθῃ σὲ ξένα
μέρη πολλὰ πράματα. Ὅταν γύ-
ρισε στὴ Ἀθήνα βρῆκε τὴν Πα-
τροίδα του νὰ πολεμᾷ μὲ τοὺς Με-
γαρίτες γιατί τοὺς εἶχαν ἀφαιρέσει
τὸ νησί τῆς Σαλαμίνας. Στὸν Πό-
λεμο αὐτὸ μὲ τοὺς Μεγαρίτες οἱ
Ἀθηναῖοι ἔπαθαν πολλὰ καὶ ἔχα-
σαν καὶ τὴ Σαλαμίνα. Γι' αὐτὸ
ἔκαμαν νόμο ὅποιος μιλήσῃ γιὰ τὴ
Σαλαμίνα νὰ τιμωρῆται πολὺ αὐ-
στηρά.

Ὁ Σόλων

Ὁ Σόλων δὲν μποροῦσε νὰ ὑ-
ποφέρῃ αὐτὴν τὴν ντροπή. Τὸ ὄ-
ρατο νησί νὰ τὸ ἔχουν ἄλλοι καὶ
νὰ μὴ τολμᾷ νὰ μιλήσῃ.

Ξέρετε τί ἔκαμε; Προσποιήθηκε τὸν τρελλό!

Σηκώνεται ένα μεσημέρι και πηγαίνει στην αγορά την ώρα που ήταν γεμάτη από ανθρώπους και αρχίζει να λήη διάφορα ποιήματα για τη Σαλαμίνα. «Πάμε στη Σαλαμίνα να πολεμήσωμε να ξεπλύνωμε την ντροπή» και άλλα...

Οι Ἀθηναῖοι που ὡς τώρα δὲν τολμοῦσαν οὔτε νὰ μιλήσουν γιὰ τὴ Σαλαμίνα παίρνουν θάρρος, ἀρπάζουν τὰ ὄπλα τους, νικοῦν τοὺς Μεγαρίτες καὶ παίρνουν πίσω στὴ Σαλαμίνα.

Ὁ Σόλων θέτει νόμους στὴν Ἀθήνα.

Ὑστερα ἀπὸ τὸ κατόρθωμα αὐτό, οἱ Ἀθηναῖοι ἀγαποῦν καὶ ἐκτιμοῦν τὸν Σόωνα καὶ σ' αὐτὸν ἀναθέτουν νὰ κάμῃ νόμους γιὰ νὰ σωθοῦν ἀπὸ τίς ταραχές.

Νὰ ποῖοι ἦσαν οἱ νόμοι τοῦ Σόωνα.

α' Ἐχάρισε ὅλα τὰ χρεῖα καὶ ἔτσι ξεχρεώθηκαν ὅλοι οἱ φτωχοί.

β' Ἀπαγόρευσε νὰ πωλοῦνται οἱ φτωχοὶ ὡς δοῦλοι γιὰ τὰ χρεῖα τους. Ἔτσι λευθερώθηκαν ὅλοι οἱ δοῦλοι καὶ γεμάτοι χαρὰ ζοῦσαν ἐλεύθεροι.

γ' Χώρισε τοὺς Ἀθηναίους σὲ 4 τάξεις: Τὴν πρώτη τάξη ἀποτελοῦσαν οἱ πολλοὶ πλούσιοι, τὴ δεύτερη οἱ πλούσιοι. Οἱ τάξεις αὐτὲς ὑπηρετοῦσαν στὸ στρατὸ καὶ συντηροῦσαν μὲ δικὰ τους ἔξοδα ἕνα ἵππο καὶ λέγονταν ἱππεῖς.

Τὴν τρίτη ἀποτελοῦσαν οἱ λιγώτερο εὐποροὶ καὶ ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ ἀγοράζωσαν μόνοι τους ὄπλα καὶ νὰ ὑπηρετοῦν στὸ στρατὸ καὶ αὐτοὶ καὶ λέγονταν ζευγίτες.

Στὴν τετάρτη τάξη ἦσαν οἱ φτωχότεροι, δὲν γινόταν ἀρχοντες οὔτε πήγαιναν στὸν πόλεμο. Σὲ πολὺ μεγάλη ἀνάγκη ὑπηρετοῦσαν ἀλλὰ ἐλαφρὰ ὀπλισμένοι καὶ λέγονταν θῆτες.

δ' Κανόνισε ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι νὰ μαζεύωνται σὲ ἕνα μέρος σὲ γενικὴ συνέλευση. Ἡ συνέλευση αὐτὴ λεγόταν Ἐκκλησία. Ἐκεῖ οἱ Ἀθηναῖοι ἀποφάσιζαν γιὰ τίς ὑποθέσεις τῆς πατρίδας τους.

ε' Ἡ βουλή ἦσαν 200 ἄνθρωποι τίμιοι, πὸν τοὺς ἐβαζε

ἡ ἐκκλησία γιὰ νὰ κυβερνοῦν τό κράτος.

στ' **Ὁ Ἄρειος πάγος** ἦταν τὸ ἀνώτατο δικαστήριο, ποῦ δίκαιε τὰ μεγάλα ἐγκλήματα τῶν Ἀθηναίων.

Οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνα ἦσαν δίκαιοι καὶ ἐλεύθεροι. Γι' αὐτὸ ὅλοι τοὺς ἐκτελοῦσαν μὲ εὐχαρίστηση καὶ ὑποτάχθηκαν χωρὶς ταραχῆς.

Ὁ Σόλων ἔφυγε, ἀλλὰ στὴν Ἀθήνα μὲ τοὺς νόμους του ἦλθε μεγάλη πρόοδος καὶ ἡσυχία.

Ὁ Σόλων καὶ ὁ Κροῖσος

Ὁ Σόλων γιὰ νὰ μὴ ἀναγκασθῆ νὰ ἀλλάξῃ τοὺς νόμους του φεύγει καὶ αὐτὸς καὶ ταξιδεύει σὲ διάφορες χῶρες. Ἐφυγε, ἀλλὰ πίσω ἄφησε τοὺς σοφοὺς νόμους του ποὺ δόξασαν τὴν Ἀθήνα καὶ τὴν ἔκαμαν μεγάλη. Ὅλοι τὸν θεωροῦσαν ὡς ἕνα ἀπὸ τοὺς μεγάλους σοφοὺς τοῦ κόσμου.

Σὲ λίγο καιρὸ φθάνει στὶς **Σάρδεις** ὅπου τότε ἦταν βασιλιάς ὁ **Κροῖσος** ἕνας πολὺ πλούσιος βασιλιάς. Οὔτε ἤξερε πόσους θησαυροὺς καὶ χρυσὸ εἶχε. Ὁ Κροῖσος ὑποδέχθηκε τὸ Σόλωνα καὶ ἐπιδεικτικὰ τὸν ὠδήγησε νὰ ἰδῆ τοὺς θησαυροὺς του.

Ὁ Σόλων ὄσες ἡμέρες ἔμεινε στὴν Λυδία φιλοξενήθηκε στὸ παλάτι τοῦ Κροῖσου. Μιὰ μέρα ὁ Κροῖσος ρωτᾷ τὸν Σόλωνα:

«Σὰ σοφὸς ποῦ εἶσαι καὶ ἔχεις ταξιδέψει σὲ πολλὰ μέρη, δὲ μὲν λὲς ἔχεις βρῆ εὐτυχέστερο ἄνθρωπο ἀπὸ μένα;» Περίμενε πῶς θὰ ἔλεγε γιὰ τὸν ἑαυτό του.

«Μάλιστα εἶπε ὁ Σόλων» ξέρω τὸν **Τέλον** τὸν Ἀθηναῖο ποῦ εἶχε περιουσία, ἔκαμε καλὰ παιδιὰ καὶ πέθανε πελεμώντας γιὰ τὴν πατρίδα του.

Ὁ Κροῖσος ξαφνίσθηκε γιὰτὶ δὲν περίμενε τέτοια ἀπόντηση.

«Ἄλλον ὕστερα ἀπὸ αὐτόν, ξέρεις; Ρωτᾷ ὁ Κροῖσος».

«Μάλιστα ἀπαντᾷ ὁ Σόλων. Ξέρω τὸ **Κλέοβιν** καὶ **Βίτωνα**, ποῦ μονάχοι τους πρόθυμα ζευχθῆκαν στὸ ἀμάξι καὶ ἔφεραν τὴν μητέρα τους στὸ ναὸ ὅπου ἦταν ἰέρεια ἐπειδὴ μιὰ μέρα ἄργησαν νὰ ἔλθουν τὰ βόδια γιὰ νὰ τὸ σύρουν. Ὁ λαὸς

τοὺς ζητωκραύασε καὶ ἡ εὐτυχησμένη μητέρα τοὺς ζήτησε ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἕνα καλὸ δῶρο. Οἱ θεοὶ τοὺς ἀφῆκαν καὶ κοιμήθησαν, καὶ δὲν ξύπνησαν πιά. Πέθαναν, χωρὶς κανένα πόνο.

Ὁ Κροῖσος τώρα δὲ βάσταξε καὶ εἶπε θυμωμένος:

«Καὶ τὰ δικά μου πλοῦτη, τοὺς θυσασουροὺς καὶ τὴν εὐτυχία μου δὲν τὴν ἔχεις γιὰ τίποτε;»

Τότε ὁ Σόλων ἤσυχα καὶ ἀτάραχα εἶπε: **Μηδένα πρὸ τοῦ τέλους μακάριζε**» ἀγαπητὲ φίλε. Δηλαδή ὅλα καλὰ τὰ ἔχεις. Θὰ εἶσαι ὅμως ἔτσι εὐτυχησμένος ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς σου: Αὐτοὺς ποὺ ξέρω καὶ σοῦ εἶπα ἔζησαν ὡς τὸ τέλος εὐτυχησμένοι.

Ὁ Κροῖσος ἔμωσε καὶ ἔπαψε νὰ περιποιητῆται ἔξαιρετικά, ὅπως στὴν ἀρχὴ τὸν Σόλωνα. Ὅταν ἔφυγε μάλιστα οὔτε δῶρα δὲν τοῦ ἔδωπε ὅπως συνήθιζε νὰ δίνει στοὺς ξένους.

Ὁ Σόλων ἔφυγε. Σὲ λίγον καιρὸ ὁ Κῦρος ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας νικᾷ τὸν Κροῖτον καὶ τὸν πιάνει αἰχμάλωτο. Ὁ Κῦρος διέταξε νὰ κάψουν τὸν Κροῖσο ἐπάνω σὲ φωτιά ἀπὸ ξύλα.

Ὅταν ὁ Κροῖσος βρέθηκε ἐπάνω στὸ σωρὸ ἀπὸ τὰ ξύλα καὶ περίμενε νὰ ἀνάψουν τὴ φωτιά εἶπε ἀναστενάζοντας «**Σόλων, Σόλων, Σόλων**». Θυμήθηκε τὰ λόγια τοῦ σοφοῦ «μηδένα πρὸ τοῦ τέλους μακάριζε».

Ὁ Κῦρος νόμισε πὼς φωνάζει κανένα θεὸ καὶ διέταξε νὰ τὸν φέρουν μπροστά του νὰ τὸν ρωτήσῃ ποιὸν ζητᾷ. Ὅταν ἔμαθε τι εἶχε συμβῆ φρήθηκα καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό του μὴν πάθῃ τὰ ἴδια καὶ τοῦ χάρισε τὴ ζωὴ.

2ον ΟΙ ΠΕΡΣΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

Ἡ Ἐπανάσταση τῶν Ἀποικιῶν στὴ Μ. Ἀσίᾳ.

Ὅπως εἶπαμε στὴ Μικρὰ Ἀσίᾳ ὑπῆρχαν πολλὲς Ἑλληνικὲς ἀποικίαι, ἀπὸ ὅλες τὶς Ἑλληνικὲς φυλές, ποὺ ἀσχολοῦνταν στὸ ἐμπόριο καὶ εὐδοκίμοῦσαν.

Στά 560 π. Χριστοῦ ὁ βασιλεὺς τῆς Λυδίας Κροῖσος κυριευσέ ὅλες τὶς Ἑλληνικὰς αὐτὰς ἀποικίας. Καὶ ἐπειδὴ ἦσαν ἀνθρώποι ἠπυχοὶ καὶ πληρώσαν τοὺς φόρους τοὺς ἄφρονε σχεδὸν ἐλευθεροὺς καὶ τοὺς ἐκτιμοῦσε. Ἀφοῦ καὶ στὸ Μαντεῖο τῶν Δελφῶν ἀκόμη ἔστειλε δῶρα.

Ὅταν ὅμως ὁ Κύρος νίκησε τὸν Κροῖσο καὶ κυριευσέ τὴ Λυδίαν, ὑπεδούλωσε καὶ ὅλες τὴς Ἑλληνικὰς ἀποικίας. Ἔστειλε μάλιστα τυράνους γιὰ νὰ εἶς διοικοῦν καὶ φερνόνταν πολὺ σκληρά.

Στά 500 π. χ. οἱ Ἕλληνες τῆς Μ. Ἀσίας ἐνώνονται καὶ ἐπαναστατοῦν κατὰ τοῦ Κύρου γιὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν. Στέλνουν καὶ ζητοῦν βοήθεια καὶ ἀπὸ τοὺς Σπαρτιῶτες μὰ αὐτοὶ δὲν τοὺς ἔσειλαν. Κοτόπιν ζητοῦν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους. Οἱ Ἀθηναῖοι μὲ τοὺς Ἑρετριεῖς τοὺς στέλνουν στρατὸ καὶ πλοῖα.

Ἠνωμένοι οἱ Μικρασιάτες μὲ τοὺς Ἀθηναίους νικοῦν τὸ στρατὸ τοῦ Κύρου καὶ καίουν καὶ τὴν ποσιτεύουσα τὴς Σάρδεις.

Στὸ μεταξὺ φθίνει πολὺς στρατὸς ἀπὸ τὴ Περσία καὶ νικά τοὺς Ἕλληνες. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Ἑρετριεῖς γύρισαν πίσω οἱ ἀποικίες ὅμως ὑποδουλώθηκαν καὶ πάλι στὸν Κύρο.

Ἔτσι τελείωσε ἡ ἐπανάσταση τῶν ἀποικίων. Μὰ αὐτὴ ἦταν αἰτία νὰ γίνουν οἱ περσικοὶ πόλεμοι γιὰ τὸν βασιλεὺς τῆς Περσίας εὐφρόνη ἀφορμὴ δεῖ δῆθεν ἤθελε νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Ἀθηναίους καὶ Ἑρετριεῖς, πὺν βοήθησαν τοὺς Μικρασιῶτες καὶ ἔκαψαν τὴς Σάρδεις. Θέλησε λοιπὸν νὰ κυριεύσῃ γι' αὐτὸ ὅλην τὴν Ἑλλάδα.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΥΠΕΡΑΣΠΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥΣ

Ὁ Μαρδόνιος ἐκστρατεύει κατὰ τῆς Ἑλλάδας 493 π. χ.

Βασιλεὺς τῶν Περσῶν εἶναι τώρα ὁ Δαρεῖος. Αὐτὸς στέλνει πολὺν στρατὸ καὶ στόλο μὲ ἀρχηγὸ τὸ γαμπρὸ του Μαρδόνιο νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Ἀθηναίους καὶ Ἑρετριεῖς καὶ μὲ σκοπὸ νὰ κυριεύσῃ ὅλην τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Μαρόνιος τὴν ἴδια χρονιά ἀναγκάσθηκε νὰ γυρίσῃ πίσω ἄπροκτος καὶ σωστὰ καταβοτσακισμένος. Ὁ Στόλος του, καθὰς περνοῦσε τὸ Ἅγιον ὄρος τῆς Μακεδονίας, βυθιοῦθη ἀπὸ μιὰ μεγάλη τρικυμία, πὺν ἀπάντησε καὶ ὅσα καράβια γλύτωσαν γύρισαν πίσω.

Καὶ ὁ στρατὸς του δὲν εἶχε καλύτερη τύχη. Ἐνῶ διάβαινε τὴ Μακεδονία μὲ κατεύθυνση τὴν Ἑλλάδα καταστράφηκε ἀπὸ τοὺς ντόπιους πὺν τοῦ ἐπετέθησαν καὶ τὸν νίκησαν. Ἔτσι γύρισε ὁ Μαρόνιος ντροπιασμένος!

Ἡ Μάχη στὸ Μαραθῶνα.

(490 π. Χ.)

Ὁ Δαρεῖος τὸ ἔβαλε πείσμα νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Ἀθηναίους καὶ Ἐρετριεῖς καὶ νὰ κυριεύσῃ τὴν Ἑλλάδα. Γι' αὐτὸ ἐτοιμάζει 100 χ. στρατὸ καὶ 60 πλοῖα καὶ στὰ 490 π. χ. οἱ ἀρχηγοὶ **Δάτις** καὶ **Ἀρταφέρνης** ἐκστρατεύουν κατὰ τῆς Ἑλλάδας.

Ὁ Δάτις καὶ Ἀρταφέρνης ἔρχονται στὴν Ἐρέτρια κυριεύουν τὴν πόλη καίουν τὰ σπίτια καὶ τοὺς κατοίκους τοὺς σέβουν δούλους στὴν Περσία στὸ Δαρεῖο. Κατόπιν ἔρχονται στὸ Μαραθῶνα ἀφήνουν τὰ πλοῖα στὴν παραλία καὶ στρατοπεδεύουν στὴ πεδιάδα.

Οἱ Ἀθηναῖοι μόλις ἔμαθαν αὐτὸ ἀνητύχησαν καὶ ἀμέσως στέλνουν καὶ ζητοῦν βοήθεια ἀπὸ τοὺς Σπαρτιᾶτες. Οἱ Σπαρτιᾶτες δέχθησαν πρόθυμοι νὰ τοὺς βοηθήσουν, μὰ τὸ φεγγάρι δὲν ἦταν πανσέληνος καὶ εἶχαν θρησκευτικὸ ἔθιμο νὰ μὴ ξεκινούν γιὰ πόλεμο ἂν δὲν εἶναι πανσέληνο τὸ φεγγάρι. Ὁ ἀγγελιοφόρος ἔφερε τὴν εἶδηση ὅτι μόλις γίνῃ πανσέληνος θὰ τρέξουν οἱ Σπαρτιᾶτες νὰ βοηθήσουν.

Οἱ Ἀθηναῖοι στέλνουν 9 χιλιάδες στρατιῶτες μὲ τοὺς 10 ἀρχηγούς στὸ Μαραθῶνα. Προστεθῆσαν καὶ 1000 Πλαταιεῖς.

Ἐκεῖ ἔγινε συμβούλιο ἀπὸ τοὺς 10 ἀρχηγούς καὶ ἀποφασίζουσι νὰ πολεμήσουν ἀμέσως, χωρὶς νὰ περιμένουν τοὺς Σπαρτιᾶτες.

Τὴ γνώμη αὐτὴ ὑποστήριξε ὁ γενναῖος στρατηγὸς **Μιλ-**

τιάζης. Τώρα οἱ Ἀθηναῖοι παρατάχθηκαν 1500 μέτρα μακριὰ ἀπὸ τοὺς Πέρσας στὰ ὑψώματα τῆς Πεντίλης.

Σύμφωνα μὲ τὰ ἔθιμα τῶν Ἀθηναίων κάθε στρατηγὸς ἀπὸ τοὺς 10 θὰ διευθύνῃ ὡς ἀρχιστράτηγος ἀπὸ μίᾳ ἡμέρα. Ὁ Ἀριστείδης παραχωρεῖ τὴν ἡμέρα του στὸν Μιλτιάδη. Αὐτὸ κάνουν καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοί, καὶ ὁ Μιλτιάδης γίνεται ἀρχιστράτηγος.

Ὁ Μιλτιάδης δίνει τὸ σύστημα, ἔμπρὸς τὸ πολεμικὸ τραγούδι ὁ πικρὸν ἀντιχεῖ. Οἱ Ἕλληνες μὲ τὶς ἀσπίδες καὶ τὰ δόρατα ὁμοῦν μὲ ἄσματα καὶ μὲ φωνὲς κατὰ τῶν Περσῶν. Οἱ Πέρσες στὴν ἀρχή, σὰν τοὺς εἶδαν τόσοις λίγους, νὰ ἐπιτίθενται ἔτσι τοὺς πῆραν γιὰ τρελοὺς. Ἡ σύγκρουση ἦταν τρομερή. Οἱ Ἕλληνες ρίχνονται σὰν λιοντάρια ἀτρόμητοι. Τὰ δυὸ ἄκρα τῶν Ἀθηναίων νικοῦν καὶ τοὺς κυνηγοῦν ὡς τὴ θάλασσα. Κατόπιν ὁ Μιλτιάδης διατάζει νὰ κυκλώσουν τοὺς Πέρσας, πὺρ βαστοῦσαν ἀκόμη στὸ κέντρο. Φεύγουν τότε οἱ Πέρσες δειλοὶ σὰν λαγοὶ μπροστὰ στὴν ὁρμὴ τῶν Ἑλλήνων καὶ μεταίουν στὰ πλοῖα.

«Φωτιὰ στὰ πλοῖα» ἀκούσθηκε μιὰ φωνή. Τὸ τί ἔγινε δὲν περιγράφεται. Οἱ Πέρσες ρίχθηκαν κολυμλώντας νὰ μποῦν στὰ πλοῖα. Οἱ Ἕλληνες τοὺς ἠμπόδιζαν.

Ὁ Ἀθηναῖος **Κυνάγιερος** πιάνει μὲ τὸ ἓνα χέρι του ἓνα Περσικὸ πλοῖο γεμάτο Πέρσες γιὰ νὰ τὸ ἐμποδίσει νὰ φύγῃ. Οἱ Πέρσες τοῦ κόβουν τὸ χέρι. Τὸ πιάνει μὲ τὸ ἄλλο χέρι τοῦ τὸ κόβουν καὶ ἐκείνο. Τότε δαγκάνει τὸ πλοῖο καὶ τὸ τραβᾷ ἔξω μὲ τὸ τὸ κεφάλι. Μὰ ἓνας Πέρσης τὸ κόβει καὶ τὸ κεφάλι καὶ πέφτει νεκρὸς ὁ γεννοῖος στρατιώτης. Βλέπετε μὲ τί πείσμα καὶ τόλμη πολεμοῦσαν οἱ Ἕλληνες! Οἱ Πέρσες μπαίνουν στὰ πλοῖα καὶ φεύγουν ἀμέσως γιὰ τὸν Πειραιά, νομίζοντας ὅτι ἡ Ἀθήνα δὲν ἔχει στρατό, Μὰ ὁ ἐνδοξος στρατηγὸς Μιλτιάδης ἀφήνει τὸν Ἀριστείδη νὰ φυλάγῃ τὰ λάφυρα καὶ χωρὶς νὰ ἀφήσῃ ἅ ξεκουραστῇ ὁ στρατὸς του βρέθηκε μπροστὰ, στὰ ὑψώματα καὶ στὴν παραλία τοῦ Φαλήρου.

Οι Πέρσες μόλις τούς αντίκρουσαν απελπίσθηκαν και γύρισαν πίσω στην Περσία.

Στο μεταξύ ήλθαν και οι Σπαρτιᾶτες. Μὰ τὴ δόξα τὴν πῆραν οἱ Ἀθηναῖοι. Ἦταν ἀρνά. Οἱ Σπαρτιᾶτες πῆγαν στὸ Μαραθῶνα καὶ θαύμασαν σὰν εἶδαν τοὺς νεκροὺς Πέρσας καὶ τὰ πολλὰ λάφυρα ποὺ ἀφῆκαν. Ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους σκοτώθηκαν 190 ἄνδρες.

Λέγουν ὅτι ὁ ἀγγελιοφόρος, ποὺ ἦρθε περὸς ἀπὸ τὸ Μαραθῶνα στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ φέρῃ τὴν εἴδηση τῆς νίκης, ἦλθε τόσο τροχάτος, ποὺ μόλις ἔφθασε εἶπε «**νικήσαμε**» καὶ ἔπεσε νεκρὸς ἀπὸ τὴν κούραση.

Ὁ Μιλτιάδης κατόπιν, πολεμώντας στὰ νησιά, πληγώθηκε καὶ πέθανε στὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὴν πληγή.

Στὸ Μαραθῶνα ἡ πατρίδα μας ἔστησε μνημεῖο γιὰ τὸν Μιλτιάδη καὶ τοὺς προγόνους μας ποὺ πολέμησαν σὰν ἀληθινοὶ ἥρωες.

Ὁ Μιλτιάδης

Ἀριστείδης καὶ Θεμιστοκλῆς - Οἱ δύο ἀντίπαλοι.

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Μιλτιάδη στὴν Ἀθήνα ἀναδείχθηκαν δυὸ μεγάλοι πολιτικοί, ὁ Ἀριστείδης καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς. Ὁ ἓνας ἦταν ἀντίπαλος τοῦ ἄλλου στὴν πολιτική, γιὰ εἶχαν διαφορετικὸν χαρακτῆρα καὶ διαφορετικὰς ἰδέας.

Ὁ Ἀριστείδης ἦταν ἄνθρωπος ἡσυχὸς καὶ πολὺ δίκαιος. Ἀφοῦ τὸν ἔλεγαν ὁ δίκαιος Ἀριστείδης. Πολλὲς φορὲς οἱ πολῖτες, γιὰ νὰ λύσουν τὶς διαφορὰς τους, κατέφευγαν στὸν Ἀρι-

στειδή. Κάποτε, παρουσιάσθηκε ἓνας χωρικός καί, ἐπειδὴ δὲν ἤξερε γράμματα, τὸν παρεκάλεσε νὰ γράψῃ ἐπάνω σὲ ἓνα ὄστρακο τὸ ὄνομα Ἀριστείδης. Δὲν ἤξερε φυσικά ὅτι ἦταν ὁ ἴδιος, Ἐπρόκειτο νὰ τὸν ἐξορίσουν καὶ ἔπρεπε νὰ γίνῃ ψηφοφορία τοῦ λαοῦ.

«Καὶ τί σοῦ ἔκαμε ὁ Ἀριστείδης;» ρωτᾷ τὸν πολίτη ὁ Ἀριστείδης. «Τίποτε!» ἀπαντᾷ ἐκείνος. «Οὔτε τὸν γιωρίζω καθόλου. Μὰ βαρέθηκα νὰ τὸν ἀκούω ὅλο δίκαιο!»

Ὁ Θεμιστοκλῆς κατώρθωσε νὰ ἐξορισθῇ ὁ Ἀριστείδης ἀπὸ τὸν λαὸ καὶ νὰ μείνῃ ἐλεύθερος νὰ ἐφαρμόσῃ τὶς πολιτικὰς ἀρχές του.

Λέγουν ὅτι ὁ Ἀριστείδης φεύγοντας ἀπὸ τὴν Ἀθήνα σήκωσε τὰ χέρια του καὶ εὐχήθηκε στοὺς θεοὺς «νὰ μὴ τὸν χροιασθῇ ἡ Πατρίδα του». Ἔτσι φτωχός, τίμιος καὶ δίκαιος πέθανε.

Ὁ Θεμιστοκλῆς ἦταν ἄνθρωπος τολμηρὸς καὶ φιλόδοξος. Τοῦ ἤρσαν οἱ διασκεδάσεις καὶ τὰ ξενύχτια. Ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Μιλτιάδης νίκησε στὸν Μαραθῶνα καὶ δοξασθῆκε τόσο πολὺ, ἐζήλησε καὶ ἔβαλε πρόγραμμα νὰ δοξασθῇ καὶ αὐτός. Γι' αὐτὸ ἔπαψε τὶς συντροφιὰς μὲ τοὺς φίλους του. Καὶ ὅταν τὸν ρωτοῦσαν «πῶς ἄλλαξες ἔτσι», ἀπαντοῦσε «**Δὲν μὲ ἀφήνει νὰ ἡσυχάσω τὸ κατώρθωμα τοῦ Μιλτιάδου.**»

Ἦταν πολὺ ἐξυπνὸς καὶ προσέβλεπε ὅτι οἱ Πέρσες θὰ πολεμοῦσαν πάλι κατὰ τῆς Ἑλλάδας. Γι' αὐτὸ ἔβαλε ὡς πρόγραμμα καὶ τὸ κατώρθωσε νὰ φτιάσῃ στόλο ἀπὸ 200 πλοῖα, γιατί εἶχε τὴ γνώμη ὅτι ἡ Ἀθήνα μόνο μὲ τὰ πλοῖα θὰ σωθῇ.

Ἡ μάχη στὶς Θερμοπύλες

(Ἰούλιος 480 π. Χ.)

Ὁ Δαρεῖος ὄχι μόνον δὲν σωφρονίστηκε μὲ τὸ πάθημα στὸ Μαραθῶνα, ἀλλὰ ἄρχισε νὰ ἐτοιμάζῃ στρατὸ καὶ στόλο γιὰ νὰ ἐκστρατεύσῃ ὁ ἴδιος κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Πρωτοῦ ὅμως νὰ τελειώσῃ τὶς προετοιμασίες πέθανε. Τὸ παιδί του ὁ Ξέρξης συμπλήρωσε τὶς προετοιμασίες καὶ στὰ 480 π. Χ. ξεκινάει μὲ τὸ

στρατό και τὸ στόλο του κατὰ τῆς Ἑλλάδας. Ἔιχε 2 ἑκατομμύρια πεζικό, 1200 πλοῖα και 3000 φορητά. Ὁ Ξέρξης περήφανος γιὰ τὴ μεγάλη στρατιὰ του φτάνει στὸν Ἑλλησποντο και διατάζει νὰ φτιάσουν 2 γεφύρια γιὰ νὰ περάσῃ ὁ στρατός του. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἑλλησποντος εἶχε φουρτούνα και τοῦ χάλασε τὰ γεφύρια ὁ Ξέρξης θύμωσε και διάταξε νὰ μαστιγώσουν τὸν Ἑλλησποντο πὸς τόλμησε στὸ Μεγάλο Βασιλεῖα νὰ ἀντισταθῇ.

Πέρασε ὁ στρατός και ἀπὸ τὴ Θράκη, τὴ Μακεδονία και τὴ Θεσσαλία φτάνει στὶς **Θερμοπύλες**.

Τὸ Μοντεῖο τῶν Δελφῶν ἀπάντησε στοὺς Ἀθηναίους ὅτι θὰ σωθοῦν «**στὰ ξύλινα τείχη**». Ὁ Θεμιστοκλῆς διατάζει ὅλοι ὅσοι μποροῦν νὰ πολεμοῦν νὰ πάρουν τὰ ὄπλα τους και νὰ μκοῦν στὰ πλοῖα. Ἀρτὰ ἐννοοῦσε ὁ θεός. Στὸ συμβούλιο πὸς ἔκαμαν στὴ Κόρινθο οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ Σπαρτιᾶτες και οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, ἀπεφάσισαν νὰ ἀντισταθοῦν οἱ Ἕλληνες στὶς Θερμοπύλες ὅπου ἦταν στενὸ τὸ μέρος και δὲν θὰ μποροῦσε νὰ λαβῇ μέρος ὅλος ὁ στρατός τοῦ Ξέρξη.

Στὶς Θερμοπύλες λοιπὸν μαζεύθηκαν 7000 Ἕλληνες ἀπ' τοὺς ὁποίους οἱ 700 ἦσαν Σπαρτιᾶτες με ἀρχηγὸ τὸ βασιλεῖα τῆς Σπάρτης **Λεωνίδα** και ἔλιασαν τὸ στενὸ, πὸς μόνο ἓνα ἀμᾶξι μποροῦσε νὰ περάσῃ.

Οἱ χωρικοί τρόμαξαν ὅταν εἶδαν τὴ μεγάλη στρατιὰ τοῦ Ξέρξη. Ἐνας χωρικός μάλιστα ἔρχεται τρεχάτος και λέγει στὸ Λεωνίδα. «Τόσοι πολλοὶ εἶναι οἱ Πέρσες, ὥστε τὰ βέλη, πὸς θὰ ρίχνουν θὰ σκιάζουν τὸν ἥλιο.

«**Τόσο τὸ καλύτερο**» ἀπάντησε ἓνας γενναῖος στρατιώτης, «**θὰ πελεμᾶμε στὸν ἥσκιο**».

Ὁ Ξέρξης περίμενε 4 ἡμέρες νομίζοντας ὅτι ὁ Λεωνίδας θὰ φοβηθῇ και θὰ παραδοθῇ χωρὶς μάχη. Τὴν Πέμπτη ἡμέρα στέλνει ἓνα ἀπεσταλμένο στὸ Λεωνίδα και τοὺς διατάσσει νὰ παραδόσουν τὰ ὄπλα.

Ὁ Λεωνίδας ἀπάντησε λακωνικὰ «**μολὼν λαβὲ**» δηλαδή «**ἔλα νὰ τὰ πάρῃς**».

Ὁ Μέγας βασιλιάς ἄμα ἔλαβε αὐτὴ τὴν ἀπάντηση θυμώ.

νει και διατάσσει τοὺς Μῆδους νὰ πιᾶσουν τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ τοὺς φέρουν, ζωντανοὺ μπροστά του. Ἀλλὰ ὕστερα ἂ-ὁ φοβερὴ μάχη γύρισαν πίσω οἱ Μῆδοι ἄπρακτοι καὶ μὲ μεγάλες ἀπὸ λειες σὲ ἄνδρες.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα ὁ Ξέρξης διατάσσει τὸ σῶμα τῶν ἀθανάτων νὰ συλλάβουν τοὺς Ἕλληνας. Μὰ καὶ αὐτοὶ ὕστερα ἀπὸ σκληρὴ μάχη γυρίζουν πίσω ντροσιασμένοι. Ὁ Ξέρξης φο

«Μολὼν λαβέ!»

βῆθηκε καὶ τὰ ἔχασε. Ἄρχισε νὰ νομίζῃ ὅτι οἱ Σπαρτιᾶτες εἶναι ἀνίκητοι.

Στὴ δύσκολη αὐτὴ περίσταση τὸν ἔβγαλε ἀπὸ τὴν ἀπελπισία του ἓνας Ἕλληνας προδότης ὁ ἐφιάλτης. Αὐτὸς ὠδήγησε λίγων Περσικῶ στρατῶ ἀπὸ ἓνα μονοπάτι καὶ ἔτσι οἱ Ἕλληνας βοήθησαν περικυκλωμένοι. Ὁ Λεωνίδας κατάλαβε τὴν προδοσίαν. Καλεῖ τότε τὸν στρατὸ του καὶ τοὺς λέγει : «Μᾶς πρόδωσε ἓνας κακὸς ἄνθρωπος. Ζεῖς οἱ ἄλλοι Ἕλληνας νὰ φύγετε, γιατί θὰ χρειασθῆτε ἄλλοῦ, δὲν πρέπει νὰ σκοτωθῆτε ἐδῶ ἄδικα. Ἐγὼ μὲ τοὺς 300 Σπαρτιᾶτες θὰ μείνωμεν νὰ σκοτωθοῦμεν ὡς τὸν

Ένα, γιατί έτσι είναι οί νόμοι τῆς πατρίδος μας»

Οί ἄλλοι Ἕλληνες φεύγουν. Μένουν μόνο οί 300 Σπαρτιάτες μέ τὸ Λεωνίδα καί οί 700 Θεσπιδεῖς, ποὺ δὲν ἤθελαν νὰ φύγουν.

Ἡ Μάχη ξανάρχισε. Οί Πέρσες χτυποῦν τοὺς Σπαρτιάτες καί ἀπὸ τὰ δυὸ μέρη. Οί Σπαρτιάτες δὲ στέκουν στὶς θέσεις τους, ὁρμοῦν καί καταδιώκουν τοὺς Πέρσες, Κυκλώνονται ἀπὸ ὅλες τὶς μεριές. Μὰ πολεμοῦν. Σπάζουν τὰ δόρατα. Τοαβοῦν τὰ σπαθιά τους καί ὁρμοῦν σὰν μανιασμένα λιοντάρια. Οί Πέρσες τρομάζουν, ἀλλὰ εἶναι τόσοι πολλοί.

Ἔνας, ἕνας, οί Ἕλληνες σκοτώθηκαν ὅλοι ἐπάνω σὲ σωρὸ ἀπὸ ἐχθρικά πτώματα.

Ἔτσι τελείωσε ἡ μάχη στὶς Θερμοπύλες, ὅπου οί Ἕλληνες ἔδειξαν, πῶς πολεμοῦν καί πῶς πεθαίνουν γιὰ τὴ πατρίδα τους.

Ἀργότερα στὸ μέρος αὐτὸ στήθηκε μνημεῖο πρὸς τιμὴ τῶν πεσόντων καί ἐπάνω ἔγραψε :

«Ἐσὺ διαβάτη, πὲς στὴ Σπάρτη ὅταν πᾶς.
ὅτι ἐδῶ εἴμαστε θαμμένοι
πιστοὶ στοὺς Νόμους τῆς».

Ἡ Ξέρξης φθάνει στὴν Ἀθήνα.

Ἀπὸ τὶς Θερμοπύλες χωρὶς νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ κανένας ὁ Ξέρξης μέ τὸ στρατὸ του φθάνει στὴν Ἀθήνα. Οί Ἀθηναῖοι ρώτησαν τὸ Μαντεῖο τί νὰ κάμουν γιὰ νὰ σωθοῦν καί τοὺς ἀπάντησε. «**Νὰ κλεισθοῦν στὰ ξύλινα τείχη**» ὅπως εἶταμε. Ἐδῶ φάνηκε ἡ ἐξυπνάδα τῷ Θεμιστοκλῆ. Αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ προέβλεπε ὅτι οί Πέρσες θὰ ξαναρχόνταν στὴν Ἑλλάδα. Προέβλεψε καί ἔφτιασε 200 πλοῖα καί εἶπε ὅτι αὐτὰ εἶναι τὰ ξύλινα τείχη. Στὰ πλοῖα πρέπει νὰ ζητήσωμε νὰ σωθοῦμε. Τότε ὅλοι οί Ἀθηναῖοι τὶς γυναῖκες, τὰ παιδιά καί τοὺς γέροντας τοὺς ἔστειλαν στὴ Σαλαμίνα καί στὴν Αἴγινα, ὅπου πολὺ τοὺς περιποιήθηκαν. Οί νέοι μπῆκαν στὰ πλοῖα καί ἔπιασαν τὸ στενὸ τῆς Σαλαμίνας, Μόνο μερικοὶ γέροντες ἔμειναν

γιατί αυτοί νόμισαν, ότι τὸ μαντεῖο «ξύλινα τείχη», ἔννοσεν τὴν Ἀκρόπολη. Γι' αὐτὸ κλείσθηκαν στὴν Ἀκρόπολη, ὅπου ἔφτιασαν μιὰ ξύλινη μάνδρα γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν χώρα τῶν προγόνων. Ὁ Ξέρξης ἔρχεται, κυριεύει τὴν Ἀθήνα βάζει φωτιά καὶ καίει τὴν ξύλινη μάνδρα στὴν Ἀκρόπολη, καθὼς καὶ τὰ σπίτια κάτω.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὰ πλοῖα βλέπουν μὲ λύπη τὸν καπνὸ καὶ μέσα τους ξυπνᾷ ἡ ἐκδίκηση. Τώρα καταλαβαίνουν πόσο δίκαιο εἶχε ὁ Θεμιστοκλῆς, πὺ ὑποστήριξε ὅτι «ξύλινα τείχη» ἦταν τὰ πλοῖα.

Σὲ λίγες ἡμέρες ἔρχεται καὶ ὁ Περσικὸς στόλος καὶ παρατάχθηκε ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ πρὸς τὴν Σαλαμίνα στ' ἀνοιχτά.

Οἱ Ἕλληνες ναύαρχοι κάνουν συμβούλιο.

Στὸ στενὸ τῆς Σαλαμίνας ἦσαν 378 πλοῖα Ἑλληνικά. Ἀπ' αὐτὰ 200 ἦταν τῶν Ἀθηναίων, 16 τῶν Σπορτιατῶν καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Ἀρχηγὸς ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου ἦταν ὁ Σπαρτιάτης **Εὐρυβιάδης**.

Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή ὁ Θεμιστοκλῆς διεφώνησε μὲ τὸν Εὐρυβιάδη. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπρότεινε νὰ γίνῃ ἡ ναυμαχία στὴ Σαλαμίνα ὅπου τὸ μέρος εἶναι στενὸ καὶ δὲ θὰ μποροῦν νὰ λάβουν μέρος ὅλα τὰ Περσικὰ πλοῖα. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτό, δὲν θὰ μπορούσαν νὰ κινηθοῦν στὸ στενὸ τὰ μεγάλα Περσικὰ πλοῖα.

Ὁ Εὐρυβιάδης ἤθελε νὰ γίνῃ ἡ ναυμαχία κοντὰ στὴν Κόρινθο, ὅπου θὰ εἶχαν καὶ τὴ βοήθεια τοῦ στρατοῦ τῆς Ἑλλάδας.

Ἡ διαφωνία τῶν ἀρχηγῶν εἶναι μεγάλη καὶ οἱ δυὸ ἐπιμένουν κάθε ἓνας στὴ γνώμη του. Μιὰ μέρα μάλιστα ἡ συζήτηση ἔφθασε σὲ φιλονικία καὶ ὁ Εὐρυβιάδης σηκώνει τὸ χέρι του νὰ κτυπήσῃ τὸ Θεμιστοκλῆ. Ὁ Θεμιστοκλῆς χωρὶς νὰ ταραχθῆ κρατᾷ τὸ χέρι τοῦ Εὐρυβιάδη καὶ τοῦ λέγει: « **πάταξεν μὲν ἄκουσον δέ** », δηλαδή « κτύπησέ με, ἀλλὰ ἄκουσέ με ».

Ἐνας ἄλλος ναύαρχος θυμωμένος λέγει στὸ Θεμιστοκλῆ: « Σὺ δὲν πρέπει νὰ μιλᾷς γιαιὶ δὲν ἔχεις πατρίδα ». Τότε ὁ Θε-

μιστοκλῆς τοὺς λέγει : "Ἄν δὲν γίνῃ ἔδῳ ἡ ναυμαχία, θὰ πάρω τὸ στόλο καὶ τὶς οἰκογένειες τῆς Ἀθήνας καὶ θὰ φύγω. Θὰ πάω στὴν κάτω Ἰταλία νὰ χτίσω νέα πατρίδα». Αὐτὸ τάραξε πολὺ τοὺς Σπαρτιῶτες καὶ τοὺς ἄλλους, γιὰ αὐτοὶ εἶχαν λίγα πλοῖα ὁ πατριώτης καὶ ἔξυπνος Θεμιστοκλῆς κρυφὰ στέλνει καὶ εἰδοποιεῖ τὸν Ξέρξη νὰ κλείσῃ τὸ στενὸ καὶ νὰ ἐπιτεθῇ, γιὰ οἱ Ἕλληνες σκέπτονται νὰ φύγουν. Αὐτὸ τὸ τέχνασμα τὸ ἔκαμε γιὰ νὰ γίνῃ ἡ ναυμαχία στὴ Σαλαμίνα, ὅπου εἶχε πεποίθησῃ σὰν προνοητικὸς ποὺ ἦταν, ὅτι ἀσφαλῶς θὰ νικοῦσαν.

Αὐτὸ ἔγινε. Οἱ Πέρσες πλησιάζουν. Εἶναι νύκτα. Ὁ Ἀριστείδης ἐξόριστος στὴν Αἴγινα ἀπὸ τὸ Θεμιστοκλῆ, βλέπει τὸν Περσικὸ στόλο νὰ πλησιάζει. Σηκώνεται νύκτα καὶ ἔρχεται μὲ κίνδυνο στὸ Ἑλληνικὸ στόλο καὶ ζητεῖ νὰ ἰδῇ τὸν Θεμιστοκλῆ τὴν ὥρα ποὺ ἔκαναν συμβούλιο.

Μόλις εἶδε τὸ Θεμιστοκλῆ τοῦ δίνει τὸ χεῖρ καὶ τοῦ λέγει « Ἄς ἀφήσωμεν τὴν ἔχθρα καὶ ἄς σώσωμεν τὴν πατρίδα. Κινδύνεψα νὰ ἔλθω νὰ Σᾶς εἰπῶ ὅτι ὁ Περσικὸς στόλος μᾶς ἔκλεισε τὸ στενὸ. Ἐγὼ θὰ ὑπηρετήσω ὡς στρατιώτης καὶ σὺ ὡς ἀρχηγός. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἀσπάζεται τὸν Ἀριστείδη. Ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ οἱ ἄλλοι ναύαρχοι ἀποφασίζουν νὰ ναυμοχήσουν στὴ Σαλαμίνα.

Ἡ ἔνδοξη ναυμαχία στὴ Σαλαμίνα.

(480 π. Χ.)

Εἶναι Σεπτέμβριος. Ὁ Ξέρξης μὲ τὸ ἐπιτελεῖο του καὶ τοὺς Γραμματικὸς του στήνει τὸ θρόνο του στὸν Αἰγᾶλεο γιὰ νὰ βλέπῃ τὴ ναυμαχία καὶ οἱ γραμματικοὶ του νὰ γράφουν τὰ κατορθώματα τῶν Περσῶν. Ἡ μεγάλη ἡμέρα ποὺ ἐδόξασε τὴν Ἑλλάδα ἦλθε. Οἱ καρδιὲς τῶν Ἑλλήνων κτυποῦν δυνατά. Μὲ ἀγωνία περιμένουν νὰ ἐδικηθοῦν τοὺς βιρβάρους καὶ νὰ πληρώσουν τὸ κάψιμο τῆς Ἀθήνας μὲ τόκο.

480 π. Χ. Τὸ σύνθημα τῆς ἐπιθέσεως δόθηκε. Οἱ σάλπιγγες σημαίνουν « ἐμπρός » καὶ ἀντηχοῦν τὰ πολεμικὰ τραγούδια. † Στὴ στιγμὴ οἱ ἄγκυρες σηκώνονται καὶ τὰ πλοῖα ὄρ-

μοῦν κατὰ τῶν Περσικῶν. Βοή μεγάλη ἀντιχσῖ στο στενό τῆς Σαλαμίνας ἀπό τις σάλπιγγες καὶ τὰ τραγοῦδια.

Τὰ Περσικὰ πλοῖα, μεγάλα δὲν μποροῦν νὰ κινηθοῦν στο στενό. Μόνο λίγα παίρνουν μέρος, γιατί τὰ ἄλλα δὲ χωροῦν. . . Τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα μικρὰ καὶ γρήγορα κινοῦνται εὐκολα. Ἐνα μὲ τὸ ἔμβολο τριπλᾶ ἔνα θεόριτο Περσικο καὶ τὸ βυθίζει. Ἄλλα πλοῖα πλησιάζουν καὶ στο καταπρώματα γίνονται τρομεροὺς μάχες. Οἱ Ἕλληνες πολεμοῦν σὰν ἥρωες, χτυποῦν ἀλύπητα τοὺς Πέρσας. Ἡ μάχη γενικεύθηκε ἀπὸ τὴ μιὰ ἄκρη ἕως τὴν ἄλλη. Τὰ Περσικὰ πλοῖα τὸ ἔνα κατόπιν τοῦ ἄλλου βυθίζονται. Ἡ θάλασσα ἔληξε ἀπὸ τὰ σπασμένα καὶ βυθισμένα καράβια τῶν Περσῶν καὶ ἀπὸ τὰ πτώματά τους.

Ὁ Ξέρξης πὺν παρακολουθεῖ μὲ ἀγωνία τὴ ναυμαχία, τώρα τρομαγμένος πετιέται ἀπὸ τὴ θέση του, βλέποντας τὴν καταστροφὴ τοῦ στόλου του. Εἶναι ἀπόγευμα. Οἱ Πέρσες νικῆθηκαν. Ὁ ὥραϊος ἥμιος τῆς Ἀττικῆς φωτίζει τὰ γαλανὰ νερὰ τῆς Σαλαμίνας, πὺν ἔγιναν ὁ τάφος τῶν Περσῶν καὶ στεφανώνει μὲ τις χρυσὲς ἀχι νες του τοὺς Ἕλληνες, πὺν ἔσωσαν καὶ ἐδόξασαν τὴν πατρίδα τους.

Ὁ Ξέρξης φεύγει ντροπιασμένος μὲ τὸν λίγο στόλο του, γιὰ τὴν Περσία καὶ ἄφησε στὴ Θεσσαλία τὸν Μαροδόσιο μὲ 300 χιλιάδες στρατό.

Ἡ νίκη διαδόθηκε σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Οἱ Ἀθηναῖοι τιμοῦν πολὺ τὸ Θεμιστοκλῆ καὶ τὸν ἀναγνωρίζουν ὡς σοφώτατο ἄνθρωπο καὶ σωτήρα. Οἱ Σπικριῆτες πάλι ὑποδέχονται τὸ Θεμιστοκλῆ μὲ μεγάλες τιμὲς, γιατί μὲ τὴν ἐξυπνάδα του καὶ τὴν ἀνδρεία του ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα.

Οἱ Ἕλληνες νικοῦν στὶς Πλαταιές.

479 π. Χ.

Ὁ Μαροδόσιος μὲ τις 300 χιλιάδες πεζοὺς καὶ ἀρκετὸ ἱππικὸ ἀφοῦ ἔξεχίμασε στὴ Θεσσαλία, τὴν ἀνοιξη ξεκινάει ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων. Προτοῦ πολεμήση στέλνει ἀγγελιοφόρο καὶ ὑπόσχεται στοὺς Ἀθηναίους νὰ τοὺς κάμῃ μεγάλο κράτος καὶ νὰ

τοὺς δώση χρήματα νὰ ξαναχτίσουν τὴν Ἀθήνα καὶ πολλὰ ἄλλα δῶρα.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπάντησαν: «Ὅσο ὁ ἥλιος ἀκολουθεῖ τὸν ἴδιο δρόμο στὸν οὐρανό, οἱ Ἀθηναῖοι θὰ πολεμοῦν καὶ δὲν θὰ συνθηκολογήσουν μὲ τοὺς Πέρσες».

Ὁ Μαρδόνιος προχωρεῖ καὶ φθάνει στὴν Ἀθήνα καὶ βιάζει πάλι φωνιά.

Οἱ Ἀθηναῖοι πρόλαβαν καὶ ἔφυγαν. Πάλι πρόσφυγες στὴ Σαλαμίνα.

Οἱ Σπαρτιαῖτες στέλνουν στρατὸ μὲ ἀρχηγὸ τὸν Πανσανία. Ὁ Μαρδόνιος ὅταν ἔμαθε ὅτι ἔρχονται οἱ Σπαρτιαῖτες, ἐπροχώρησε μὲ τὸ στρατό του καὶ ἦλθε καὶ στρατοπεδεύει στὴ Βοιωτία στὶς Πλαταιές, ὅπου εἶναι κάμπος καὶ θὰ μπορῇ νὰ κινῆται τὸ ἱππικό του.

Σὲ λίγο φθάνουν καὶ οἱ Σπαρτιαῖτες καὶ παρατάσσονται ἀπέναντι. Ἦσαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες μὲ τοὺς Ἀθηναίους περίου 80 χιλιάδες.

Ὁ Μαρδόνιος στέλνει πρῶτα τὸ ἱππικό του. Ἀλλὰ οἱ Ἕλληνες δὲν ἄργησαν νὰ τὸ τρέψουν εἰς φυγήν. Κατόπιν ἔλασαν γενική ἐπίθεση. Τώρα οἱ Πέρσες καὶ οἱ Ἕλληνες πολεμοῦν μὲ λύσσα.

Σὲ μιὰ στιγμή φονεύεται ὁ Μαρδόνιος. Οἱ Πέρσες τὰ χάνουν. Οἱ Ἕλληνες ὁρμοῦν τώρα ἀκράτητοι. Οἱ Πέρσες ὑποχωροῦν καὶ γίνεται στὰ τεῖχη τῶν Πλαταιῶν ἡ κρίσιμη τῆς μάχης. Οἱ Πέρσες φεύγουν νικημένοι πρὸς τὸ στρατόπεδο, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ τοὺς καταδιώκουν οἱ Ἕλληνες. Ἀπὸ τοὺς Πέρσες μόνον 40-50 χιλιάδες γλύτωσαν καὶ γύμισαν στὴν Περσία, ντροπιασμένοι ἐλεεινοὶ καὶ ἀξιολύπητοι. Στὶς Πλαταιές ἀφήκαν πολλα λάφυρα, πὺν τὰ μοιράσθηκαν οἱ Ἕλληνες.

Οἱ Ἀθηναῖοι τιμώρησαν αὐστηρὰ τοὺς Θηβαίους, πὺν βοήθησαν καὶ πολέμησαν μαζί μὲ τοὺς Πέρσες.

Οἱ Πέρσες ἔφυγαν καὶ οὔτε ξαναπάτησε πόδι Περσικὸ στὴν Ἑλλάδα. Αὐτοὶ ἦσαν οἱ τελευταῖοι, πὺν ἔφυγαν ἔτσι ντροπιασμένοι,

Καὶ δὲν φθάνει ἡ καταστροφὴ, πὺν ἔπαθαν οἱ Πέρσες. ἐδῶ

συνέβη καὶ κάτι ἄλλο. Πολλὲς ἀποικίαι στὴ Μικρὰ Ἀσία, μόλις ἔλαθαν τὴ καταστροφὴ τῶν Περσῶν, ἐπαναστάτησαν καὶ ἐλευθερώθηκαν ἀπὸ αὐτοῖς.

Ἐθνικὸς Θάνατος τοῦ Περσικῆς

Ὁ ἑνδοξὸς στρατηγὸς Περσικὸς μὲ τὸ στόλο τοῦ ἐπιβασινικῶντας τοὺς Πέρσας ὡς τὸ Βυζάντιο. Στὸ μεταξὺ ὑπερηφάνηθη πολὺ καὶ ἄρχισε νὰ συνηγορεῖται μὲ τοὺς Πέρσας μὲ κακὸ σκοπὸ.

Οἱ Σπαρτιῶτες κατάλαβαν τὰ σχέδια τοῦ καὶ οἱ ἔφοροι τὸν διέταξαν νὰ γυρῶσι γρήγορα στὴ Σπάρτη. Μὴ καὶ ἐκεῖ ὁ Περσικὸς δὲν καθόταν ἡττωμένος. Παρακινουῦσε τοὺς ἔλλωτες σὲ ἐπαναστάσει· τότε οἱ ἔφοροι τὸν κατεδίκασαν εἰς θάνατον.

Ὁ Περσικὸς μὴκε στὸ ναῦ γιὰ νὰ μὴ τὸν πιάσουν. Τὸ θεοφοῦσαν ἀμάχημα νὰ πιάσουν ἕνα ἄνθρωπον, ποὺ ζητᾷ τὴν προστασίαν τοῦ θεοῦ. Γι' αὐτὸ αἱ ἔφοροι διέταξαν νὰ κλείσουν τὶς πόρτες τοῦ ναοῦ μὲ πέτρες καὶ ἐκεῖ πέθανε ἀπὸ τὴν πείναν.

Λέγουν ὅτι πρῶτη ἢ μετέωρα τοῦ ἔβαλε τὸ πρῶτον λιθάρι τὴν ὄρα, ποὺ ἔχτιζαν τὶς πόρτες οἱ στρατιῶτες.

Ἡ ΑΘΗΝΑ ΜΕΓΑΛΗ ΝΑΥΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ

Ἡ ἐπίθεσις τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν

Ἡ Ἀθηναϊκὴ συμμαχία

Ὅταν γύρισαν οἱ Ἀθηναῖοι στὴν Ἀθήναν τὴν βροῆσαν καταστραμμένην. ὅλοι τότε σκέφθησαν ὅτι μὴ μέρω θὰ πολεμοῦσαν παλιν μὲ τοὺς Πέρσας γι' αὐτὸ ἔτρεπε νὰ ἐνωθοῦν οἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις μὲ ἀρχηγὸν τὴν Ἀθήναν ἢ τὴ Σπάρτη καὶ νὰ ἐτοιμάζον στρατὸν καὶ στόλον.

Οἱ πόλεις τῆς Ἰωνίας καὶ τὰ νησιά προτίμησαν τοῦ Ἀθη-

νοίους κοί ἔτοι ὁ Ἀριστείδης στή νῆσο **Δῆλο** ἔκασμε τὴν πρώτη **Ἀθηναϊκὴ** συμμοχία στήν ὁλοία ἐνώθησαν οἱ Ἑλληνικὲς πόλεις καὶ ἀνεγνώρισαν ἀρχηγούς τοὺς Ἀθηναίους. Σκεπὸς τοὺς ἦταν νὰ φτιάσουν πλοῖα, νὰ ἐτοιμάζουν στρατὸ ἐναντίον τῶν Περσῶν.

Ὁ Θάνατος τοῦ Θεμιστοκλῆ

Ὁ Θεμιστοκλῆς σὰν προνοητικὸς καὶ ἔξυπνος ἄνθρωπος ποὺ ἦταν, σκέφθηκε ὅτι μία μέρα θὰ τὰ χαλάσουν καὶ θὰ πολεμήσουν μὲ τοὺς Σπαρτιάτες. Γι' αὐτὸ φρόντισε καὶ κατασκεύασε φρούρια. Τεῖχη ψητὰ γύρω σιὸν Πειραιά καὶ γύρω στήν Ἀθήνα, γιὰ νὰ εἶναι προφυλαγμένη ἀπὸ τὴν ξηρά. Ἀργότερα ὁ Περικλῆς ἤνωσε τὴν Ἀθήνα καὶ τὸν Πειραιά μὲ δύο **μακρὰ τεῖχη** ὥστε νὰ μποροῦν νὰ κατεβαίνουν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα σιὸν Πειραιά, χωρὶς οἱ ἐχθροὶ νὰ τοὺς ἐμποδίζουν. Τίς ἐτοιμασίες αὐτὲς δὲν τίς ἐβλέπαν μὲ καλὸ μάτι οἱ Σπαρτιάτες.

Γι' αὐτὸ κατώρθωσαν καὶ κατηγόρησαν τὸ Θεμιστοκλῆ καὶ πέτυχαν νὰ τὸν ἐξορίσουν οἱ Ἀθηναῖοι. Ἀλλὰ κοί στήν ἐξορία κινδύνευε νὰ σκοτωθῆ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του, γι' αὐτὸ ἔφυγε καὶ πῆγε στήν Περσία ὅπου πέθανε σὲ ἡλικία 64 χρονῶν.

Οἱ Ἕλληνες νικοῦν στή Μυκάλῃ.

Ἡ **Μυκάλῃ** εἶναι μία μικρὴ χερσόνησος ἀέναντι ἀπὸ τὴ νῆσο **Σάμο**. Ἐκεῖ εἶχαν καταφύγη τὰ Περσὰ πλοῖα μετὰ τὸ πάθημά τους στήν Σολαίνα. Οἱ Πέρσες ἀπὸ τὸ φόβο τους τροβοῦν τὰ πλοῖα ἔξω στὴ στεριά ὅπου ἔμεινε καὶ ὁ στρατός. Τὴν ἴδια μέρα, ποὺ ἔγινε ἡ μάχη στὶς Πλαταιές, φθάνει στή Μυκάλῃ καὶ ὁ Ἕλληνας στόλος. Κοιτάζουν δὲν βλέπουν στὴ θολασσα Περσικὰ πλοῖα τί κάνουν λοιπὸν. Βγαίνουν ἔξω καὶ οἱ Ἕλληνες στὴ Μυκάλῃ, ἃς ἦσαν λιγώτεροι καὶ ὀρμοῦν κατὰ τῶν Περσῶν. Γίνεται μεγολὴ μάχη.

Οἱ Πέρσες ἄν καὶ ἦταν περισσότεροί νικήθηκαν. Ὅλα τὰ πλοῖα τους τὰ ἔκαψαν οἱ Ἕλληνες.

Ἄλλες νίκες τοῦ Ἑλληνικοῦ Στόλου-Κίμων

Ὁ Κίμων ἦταν παιδί τοῦ Μιλτιάδη. Ἐπολέμησε καὶ διακρίθηκε στὴ ναυμαχία τῆς Σαλαμίνας καὶ ἄλλου. Ἦταν δίκαιος καὶ ἀνδρεῖος Ἐμοίαζε στὴ ψυχὴ μὲ τὸ δίκαιο Ἀριστείδη.

Τὴν περιουσία ποῦ εἶχε ἀπὸ τὰ πολλὰ λάφυρα ἐμοίραζε ὁ Κίμων στοὺς πτωχοὺς, ἔβγαλε τοὺς φροῦχτες ἀπὸ τὰ κτήματά του νὰ μπαίνουν ἐλεύθερα οἱ φτωχοὶ νὰ παίρνουν ὅτι ἔχουν ἀνάγκη.

Στοὺς δρόμους ὅταν ἔβγαине περίπατο μοίραζε χρήματα καὶ ἄλλα.

Γιὰ τὰ πολλὰ χαρίσματά του οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ ἔδωκαν τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα.

Ὅταν πέθανε ὁ Ἀριστείδης ἀρχηγὸς τοῦ συμμαχικοῦ στόλου διωρίστηκε ὁ Κίμων.

Ὁ Κίμων πρῶτα ἐκστρατεύει καὶ νικᾷ τοὺς Πέρσες στὴ Θράκη καὶ στὴ Μακεδονία καὶ εἶσι ἐλευθερώνει τοὺς Ἕλληνες ἐκεῖ καὶ τοὺς κάθει καὶ συμμάχους.

Ἔστερα μὲ τὸ συμμαχικὸ στόλο ἔρχεται στὴ **Παμφυλία** στὶς ἐκβολὲς τοῦ **Εὐρυμέδοντα** στὴ Μικρὰ Ἀσία. Ἐκεῖ νικᾷ τὸ Περσικὸ στόλο καὶ βγάζει στρατὸ στὴν ξηρὰ καὶ νικᾷ καὶ τὸν Περσικὸ στρατό. Πλούσια λάφυρα γέμισαν τὰ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὶς δυὸ αὐτὲς νίκες.

Ἄπ' ἐκεῖ ἔρχεται στὴν **Κύπρο** ὅπου εἶχε καταφύγη ὁ Περσικὸς στόλος καὶ πολιορκεῖ τὴν Κύπρο. Στὸ μεταξὺ πεθαίνει ὁ Κίμων. Ἡ πολιορκία ὅμως ἔξακολοθη. Οἱ ναύαρχοι τοῦ Περσικοῦ στόλου μόλις εἶδαν τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα νόμισαν ὅτι δὲ θὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὸν Κίμωνα καὶ φεύγουν.

Βλέπετε! Ὁ Κίμων καὶ νεκρὸς ἀκόμη καταδιώκει τοὺς Πέρσες καὶ τοὺς νικᾷ.

Οἱ Πέρσες τώρα ἔφυγαν τελείως ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπὸ τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου.

Ἔτσι ἀναγκάσθηκαν νὰ κάμουν εἰρήνη μὲ τοὺς Ἀθηναίους, ποῦ λέγεται **Κιμώνειος εἰρήνη** Περσικὸς στρατὸς δὲν

πατεί πιά Ἑλληνικὸ χῶμα οὔτε Περσικὸς στόλος βρῖσκειται σὲ Ἑλληνικὴ θάλασσα.

Οἱ Ἕλληνες ἔσωσαν τὴν Εὐρώπη.

Οἱ Ἕλληνες μὲ τις νίκες πού ἔκαναν κατὰ τῶν Περσῶν δὲν ἔσωσαν μονάχα τὴν πατρίδα τους, ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν Εὐρώπη. Γιατὶ τότε πού ἐπιτέθηκαν οἱ Πέρσες μόνο οἱ Ἕλληνες ἦσαν ὄργανωμένοι καὶ ἀντιτάχθηκαν οἱ ἄλλοι λαοὶ τῆς Εὐρώπης οἱ σημερινοὶ Γόλλοι-Γερμανοὶ-Ἴταλοὶ-Σέρβοι κ. ἄ. Ζοῦσαν τότε σκορπισμένοι καὶ χωρὶς νὰ ἔχουν σοβαρὰ κράτη καὶ πολιτεῖες. Οἱ Ἕλληνες βρέθηκαν ἠνωμένοι καὶ ὄργανωμένοι καὶ τοὺς ἔδωξαν. Ἀλλιῶς οἱ Πέρσες θὰ κυρίευαν ὅλην τὴν Εὐρώπη καὶ δὲν ξέρομε ἀν καὶ σήμερα ἀκόμη δὲν θὰ ἦταν ὅλοι δοῦλοι τοῦς Πέρσες.

Φονιασθῆτε πόση εὐγνωμοσύνη χρεωστοῦμε ἡμεῖς καὶ ὅλοι οἱ Εὐρωπαῖοι τοὺς ἐνδόξους προγόνους μας.

3ον Οἱ ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΦΤΑΝΟΥΝ ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΑΚΜΗ

Ο ΧΡΥΣΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ

Ἐ Περικλῆς.

Δὲν πέρασαν 40. χρόνια ἀπὸ τότε, πού ἔγινε ἡ ναυμαχία στὴ Σαλαμίνα καὶ ἡ Ἀθήνα κτίσθηκε πάλι μὲ ὠραία στίτια πολὺ καλύτερα ἀπὸ ὅτι ἦταν πρὶν. Τώρα κατοικοῦν στὴν Ἀθήνα περισσότεροι ἀπὸ 300 χιλιάδες, πού ἀνήκουν σὲ διάφορες τάξεις.

Αὐτὴν τὴν ἐποχὴ ἀρχηγὸς τῶν Ἀθηναίων εἶναι ὁ Περικλῆς, παιδί τοῦ Ξανθίππου. Ὁ Περικλῆς ἀπὸ 20 χρονῶν παιδί ἀνεμύχθηκε στὴν πολιτικὴ. Οἱ γονεῖς του τὸν ἐσπούδαζαν γράμματα καὶ μουσικὴν. Ἐγίνε ἀνδρείος στρατιώτης, ἀλλὰ καὶ σαφὲς εἰρηοφῶν. Ὅταν μιλοῦσε τὸν ἄκουγαν ὅλοι μὲ προσοχὴ. Ν. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ.—«Νέα Ἱστορία» ἔκδ. Α'.

Ὁ Περικλῆς ἀνῆκε στὸ κόμμα τῶν φτωχῶν καὶ ἔβγαине ἀρχηγὸς τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ 30 χρόνια ὥσπου πέθανε.

Οἱ μεγάλες ἀρχές τοῦ Περικλῆ.

Ὁ Περικλῆς ἀγαποῦσε τοὺς φτωχοὺς καὶ τοὺς ὑποστήριξε πολύ. Γι' αὐτὸ μὲ νόμο κανόνισε ὅλοι οἱ φτωχοὶ νὰ παίρουν

χοήματα ἀπὸ τὸ δημόσιο γιὰ νὰ πληρώνουν τὸ εἰσιτήριο στὰ θέατρα. Ὅλοι ἔπρεπε νὰ πηγαίνουν στὰ θέατρα ποὺ τὰ θεωροῦσε πολὺ διδακτικά.

Ἄλλη μεγάλη ἰδέα τοῦ Περικλῆ ἦταν ἡ ἔνωση ὅλων τῶν Ἑλλήνων σὲ ἓνα μεγάλο Ἀθηναϊκὸ κράτος. Δὲν ἤθελε νὸ βλέπῃ τοὺς Ἑλληνας διηρημένους.

Ὁ Κίμων εἶχε προτείνει νὰ ἀναγνωρισθοῦν ἀνώτεροι οἱ Σπαρτιάτες σὴν ξηρὰ καὶ ἀνώτεροι στὴ θάλασσα οἱ Ἀθηναῖοι. Σ' αὐτὸ βοήθη μεγάλη ἀντίδραση. Ἀργότερα ὁ Περικλῆς καλεῖ ὅλους τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Ἀθηναϊκῆς συμμαχίας καὶ ζητεῖ ν' ἀποφασίσουν, πῶς θὰ φτιάσουν τοὺς ναοὺς, ποὺ κατὰ

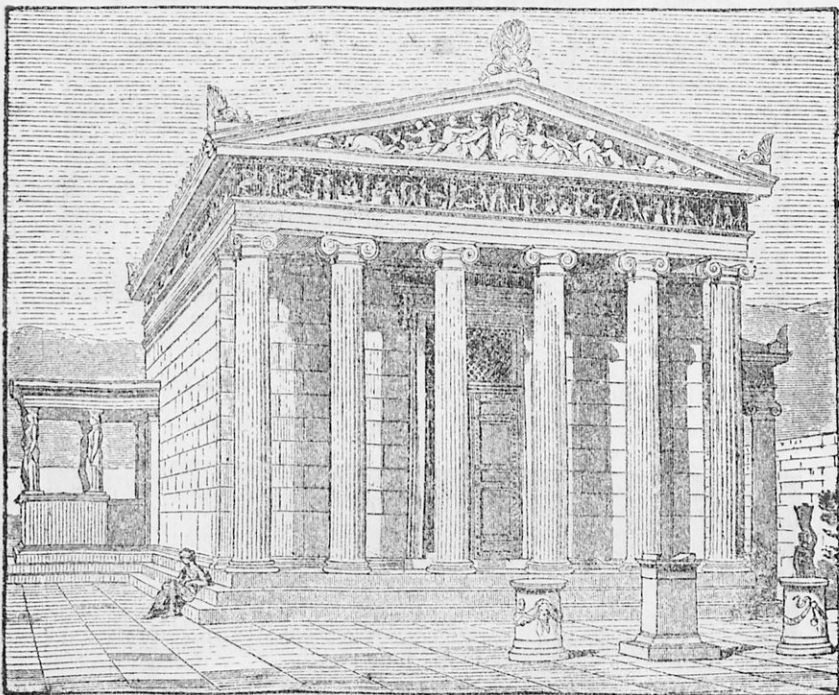
Ὁ Περικλῆς

στρεψαν οἱ Πέρσες. Ἀποφασίζουν νὰ δώσουν ὅλοι χοήματα.

Τώρα ἀρχίζει ἡ χρυσὴ ἐποχὴ στὴν Ἀθήνα. Χρήματα ἀφθονα. Ἔργασίαι παντοῦ. Κανένας δὲν ἦταν ἀνεργός. Κίηση μεγάλη.

Τὰ μεγάλα καλλωπιστικὰ ἔργα τοῦ Περικλῆ.

Στὴν ἐποχὴ τοῦ Περικλῆ ἦταν καὶ ὁ μεγαλύτερος καλλιτέχνης ὁ ἀγαματοποιὸς **Φειδίας**. Ὁ Φειδίας κάλεσε καὶ τοὺς καλύτερους τότε μηχανικοὺς καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψὴν του ἔγιναν

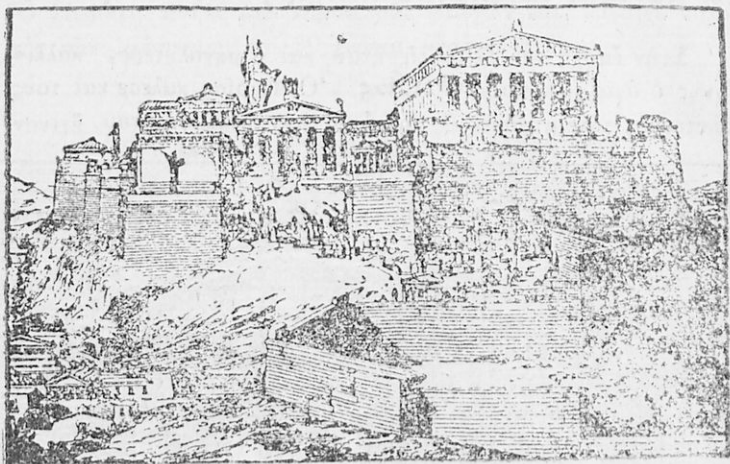
Ἐρέχθαιο

τὰ ωραιότερα ἀγάλματα καὶ ὡροῖσι ναοί. Βεβήθησε πολὺ καὶ τὸ λευκὸ μάρμαρο τῆς **Πεντέλης**. Ὅλα ἔγιναν ὅπως τὰ πρότεινε ὁ σοφὸς Περικλῆς.

Πρῶτα ἔνινε ὁ **Πορθενώνας** στὴν Ἀκρόπολιν ὁ τέλειος αὐτῆς ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς.

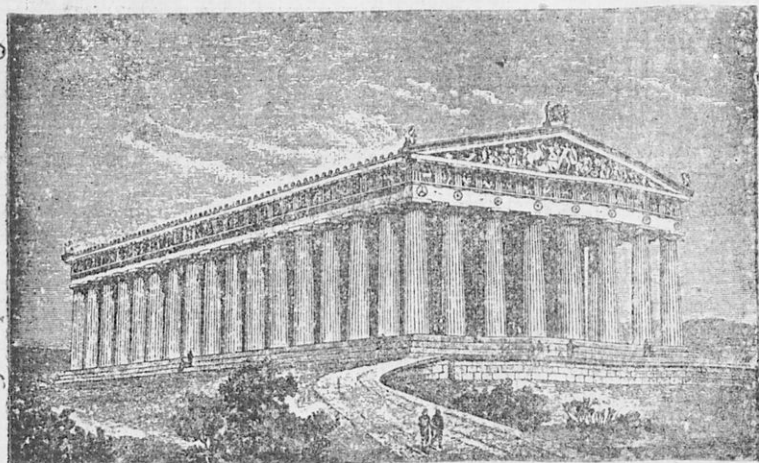
Τὸ χρυσολεπάντινο ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς. Τὸ Ἐρέ-

χθεις, ὁ ναὸς τῆς Ἀπτέρου νίκης, τὰ Πρεπύλαια. Ὅλα

Ἄκρόπολη

ἐπάνω στὴν ἀκρόπολη ἔγιναν καλλιτεχνικά ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο.
Σοστὸ θάσμα ποὺ γαὶ σύμμοι ἀκόμη τὰ θανατόζουμε.

Παρθενώνας

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη, ποὺ τὴν καλλόπισε ὁ Περικλῆς καὶ ἦταν σὰν νύφη στολιομένη, στὴν ἐποχὴ τοῦ Περικλῆ

κρίσθηκε τὸ **Θέατρο τοῦ Διονύσου**, τὸ **Θηρεῖο** πρὸς τιμὴν Ἡφαιστου καὶ ἄλλος ναὸς ἐπὶ τὸ **Σούνιο** πρὸς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνα. Ἐπίσης στὴν ἐποχὴ τοῦ Περικλῆ οἱ ἀγαματοποιοὶ ἐφτιασαν τὰ ὠραιότερα ἀγάλματα διαφόρων θεῶν.

Οἱ ναοὶ ἔγιναν μὲ διάφορα σχέδια μὲ διάφορους ρυθμούς, πλὴν καὶ σήμερα ἀκόμα θαυμάζουν οἱ ἄνθρωποι προπαντὸς οἱ ἔθνοι, τὸν κάθε χρόνον ἔρχονται ἀληθινοὶ προσκυνητές.

Τὸ ἐμπόσιο, ἡ ναυτιλία, οἱ τέχνες, οἱ ἐπιστῆμες, ὅλα στὴν ἐποχὴ τοῦ Περικλῆ ἦσαν οὐ μεγάλη ἀκμή.

Τότε ἔζησαν οἱ μεγαλύτεροι σοφοὶ οἱ ρήτορες καὶ οἱ μεγάλοι ποιητῆς τῆς ἀρχαιοτήτας, πλὴν σήμερα μὲ τὰ ὠραία συγγράμματά τους φωτίζουν ἀκόμη ὅλον τὸν κόσμον.

Ἡ Ἀθήνα εἶναι στίς μεγαλύτερες δόξεις, στὴν ἀκμὴ τῆς σπὸν χρυσοῦ αἰῶνα τῆς. Ἔτσι ὠνομάσθηκε ἡ ἐποχὴ αὐτή.

Ἀθῆναι — Σπάρτη.

Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν συμμάχους ὅλα τὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, τὴ Θράκη, τίς Ἀποικίες στὴν Μικρὰ Ἀσία καὶ σχεδὸν τίς παράλιες πόλεις, καθὼς τὴν Κέρκυρα τὴ Ζάκυνθο καὶ ἄλλες, γιὰτὶ εἶχαν στόλο πολὺ καὶ τοὺς βηθηθοῦσαν.

Οἱ Σπαρτιάτες ἦσαν δυνατώτεροι στὴν ξηρά. Γιὰ αὐτὸ εἶχαν μὲ τὸ μέρος τους τίς μεσογειακὰς πόλεις, ὅπως ἦταν ἡ Κόρινθος, αἱ Θίβρι καὶ ὅλες οἱ πόλεις τῆς Πελοποννήσου.

Οἱ Κορίνθιοι μισοῦσαν περισσότερο τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τοὺς Σπαρτιάτες. Οἱ Κορίνθιοι ἦσαν ἄνθρωποι ἔμποροι εἶχαν στόλο καὶ κυριαρχοῦσαν ἐπὶ ὅλο τὸ Ἴόνιο Πέλαγος. Γιὰ αὐτὸ ζήλευσαν τοὺς Ἀθηναίους, πλὴν ἦταν καὶ αὐτοὶ ναυτικὴ δύναμη ἐπὶ Αἰγαῖο Πέλαγος.

Ὅπως μισοῦσαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, δὲν χροιαζόταν πολὺ, παρὰ ἕνα μικρὸ ἔτεισόδιο, γιὰ νὰ κηρυχθῆ πόλεμος μεταξὺ Σπάρτης καὶ Ἀθῆνας· καὶ νὰ ἡ ἀφορμὴ.

4ον Ὁ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Ἐξοικονομία τοῦ πολέμου.

Οἱ Κορινθιοὶ ἔχον ἀποικία στὴν Κέρκυρα, οἱ Κερκυραῖοι καὶ εἶχαν ἀποικία στὴν Ἐπίδαμνο (σημερινὸ Δυρρόχιο).

Στὴν Ἐπίδαμνο φιλονίκησαν οἱ Δημοκρατικοὶ καὶ οἱ Ἀριστοκρατικοί. Καὶ οἱ μὲν Ἀριστοκρατικοὶ ζήτησαν βοήθεια ἀπὸ τοὺς Κορινθίους, οἱ δὲ Δημοκρατικοὶ ἀπὸ τοὺς Κερκυραῖους. Τοὺς Κερκυραῖους ὁμως βοήθησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπειδὴ ἦταν σύμμαχοι καὶ ἔτσι νικήθηκαν οἱ Κορινθιοί.

Τώρα οἱ Κορινθιοὶ παρακινοῦν τοὺς δικούς τους συμμάχους τοὺς Σπαρτιᾶτες νὰ τοὺς βοηθήσουν. Ἔτσι κάνουν Σπαρτιατικὸ συνέδριο οἱ σύμμαχοι τῆς Σπάρτης καὶ κηρύσσουν τὸν πόλεμο κατὰ τῶν Ἀθηναίων.

Πρώτη περίοδος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

(431 — 421 π. Χ.)

Τὴν ἀνοιξὴ τοῦ 431 π.Χ. ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Ἀρχίδαμος μὲ 60 χιλιάδες στρατὸ φθάνει στὴν Ἀττικὴ. Ὅλοι οἱ κατοικοὶ σύμφωνα μὲ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Περικλῆ κλείσθηκαν στὰ μακρὰ τείχη τῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιᾶ. Ὁ Ἀρχίδαμος ἦταν φρόνιμος βασιλεὺς καὶ δὲν ἤθελε νὰ χυθῆ ἀδελφικὸ αἷμα, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε.

Ὁ Περικλῆς στέλνει στόλο καὶ ἰσχυρὴ δύναμη στρατοῦ καὶ πολιορκοῦν τὴν Σφακτηρίαν, ὅπου ἦσαν κλεισμένοι 450 Σπαρτιᾶτες.

Ὁ Ἀρχίδαμος, γι' αὐτὸ καὶ γιὰ τὴν ἐξώθησιν καὶ οἱ τροφές του φεύγει ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ γιὰ τὴ Σπαρτην.

τὴν ἐποχὴ αὕτη ὁμως στὴν Ἀθήνα ἔβλεπε μεγάλη ἀσθένεια

κακιὰ πού πέθαιναν πολλοί. Ἡ ἀσθένεια ἦλθε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, βρῆε τοὺς Ἀθηναίους ἐξηντημένους καὶ συγκεντρωμένους πολλοὺς μέσα στὰ τεῖχη καὶ τοὺς ἐθέρωσε. Τὸ κακὸ ἦσαν ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια πέθανε καὶ ὁ Περικλῆς, πού ἦταν ὁ σωτήρας.

Στὴν Ἀθήνα ἔγιναν τώρα ἄρχοντες **δημωγωγοί** δηλαδὴ ἄνθρωποι, πού δὲν ἔλεγαν ἀλήθεια στὸ λαό, παρὰ μόνο ὅτι τοὺς συνέφερε. Τέτοιοι ἦσαν ὁ **Κλέων** καὶ ὁ φρόνιμος **Νικίας**.

Ὁ στρατηγὸς Βρασίδης τῶν Σπαρτιατῶν παίρνει στρατὸ καὶ πηγαίνει στὴ Θράκη γιὰ νὰ κυριεύσῃ τοὺς Συμμάχους τῶν Ἀθηναίων. Ἐναντίον του βγῆε ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀθηναίων Κλέων μὲ στόλο καὶ στρατό. Στὴν Ἀμύπολη γίνεται μετοξύ τους μεγάλη μάχη ὅπου νικῆθηκαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ σκοιώθηκαν καὶ οἱ δύο ἀρχηγοί.

Δέκα ἔτη ἀπὸ τότε, πού κηρύχθηκε ὁ Πόλεμος δηλ. 421 π. Χ. ὁ Νικίας κατορθώνει νὰ γίνῃ εἰρήνη μεταξὺ Σπαρτιατῶν καὶ Ἀθηναίων, πού ὠνομάσθηκε **Νικίσιος Εἰρήνη**. Ὅλοι συνεσώνησαν καὶ ἀπὸ τα δύο μέρη νὰ δώσουν πίσω τίς πόλεις καὶ τοὺς αἰχμαλώτους πού πῆραν.

Δευτέρη περίοδος πολέμου.

415 π. Χ.

Στὴν Ἀθήνα ἔλαβαν τὴν ἀρχηγίαν ἄλλοι **δημωγωγοί**. Τώρα ἔγινε ἀρχηγὸς ὁ **Ἀλκιβιάδης** μαθητὴς τοῦ Σωκράτη, ἄνθρωπος νέος καὶ φιλόδοξος. Αὐτὸς κατορθώνει νὰ πείσῃ τοὺς Ἀθηναίους νὰ κάμουν μιὰ ἐκστρατεία πολὺ ἀποτυχημένη σὴν **Σικελία** τῆς Ἰταλίας. Ἐκεῖ οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν συμμαχία μὲ πολλὰς πόλεις. Ἀλλὰ ἐκεῖ ἦσαν καὶ μιὰ μεγάλη πόλη οἱ **Συρακοῦσες** φίλη τῶν Κορινθίων καὶ πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἀθήνα.

Μιὰ μικρὴ ἀφορμὴ δόθηκε ἔδω γιὰ νὰ χαλίσῃ ἡ εἰρήνη τοῦ Νικίας καὶ νὰ ἀρχίσῃ πάλι ὁ καταστροφικὸς πόλεμος μετὰ ξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν.

Οἱ ἀποικίαι ἐπὶ Σικελία φιλονικεῖν μεταξὺ τους. Μεγακοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ζητοῦν βοήθεια ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους. Ὁ Ἀλκιβιάδης χωρὶς νὰ σκεφθῆ, ἐτοιμάζει στρατὸ καὶ τὴν ἀνοιξὴ τοῦ 415 π. Χ. ξεκινᾷ ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ 134 πλοῖα γεμάτα στρατὸ μὲ ἀρχηγὸς τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τὴν Νικίαν.

Ὁ στρατὸς τῶν Ἀθηναίων καταστρέφεται. Γιὰ κακὴ τύχην ὅταν ξεκίνησαν τὰ πλοῖα βεβήθησαν οἱ στήλες

Ὁ Ἀλκιβιάδης

τοῦ ἦσαν στοὺς δρόμους μὲ τίς κεφαλὰς τοῦ Ἑρμῆ χαλοσμένες. Οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου βροῖσκουν εὐκαιρία καὶ κατηγοροῦν ὅτι τίς κατέστρεψαν οἱ φίλοι του καὶ τὸ κόμμα του.

Οἱ ἔφοροι πιστεύουν καὶ στέλνουν καὶ ζητοῦν νὰ εἶθῃ πίσω ὁ Ἀλκιβιάδης νὰ δικασθῆ. Αὐτὸ ἦταν τὸ λάθος, πὺ ἔφερε τὴν καταστροφὴν!

Ὁ Ἀλκιβιάδης ζωηρὸς καὶ φιλόδοξος φεύγει καὶ ἔρχεται στοὺς Σπαρτιᾶτες καὶ λέγει τὸ μυστικὸν

τῆς ἐκστρατείας καὶ τοὺς συμβουλεύει τί νὰ κάμουν, γιὰ νὰ νικήσουν. Μεγάλον σφάλμα αὐτὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου.

Οἱ Σπαρτιᾶτες στέλνουν ἰσχυρὸν στρατὸ καὶ στόλον Ὁ Νικίας βάζει ὅλη τὴ δύναμή του, μὰ δὲ μπόρεσε νὰ σώσῃ τὴν κατάσταση. Οἱ Ἀθηναῖοι νικήθησαν πολλές φορές. Καὶ ἡ βοήθεια πὺ ἦλθε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα μὲ τὸν Δημοσθένη δὲν ἔκαμε τίποτε. Ὁ στρατὸς τους σκορπίσθηκε ἐπὶ τῆς Σικελίας, ὅπου καταδιώχθητε ἀπὸ τοὺς Συρακουσίους καὶ τοὺς Σπαρτιᾶτες καὶ αἰχμαλωτίσθηκε ἢ σκοτώθητε. Σκοτώθητε καὶ ὁ Νικίας μὲ τὸν Δημοσθένη Ὁ στόλος πάλι τῶν Ἀθηναίων καταστράφηκε ἐπὶ 4 ναυμαχίαις πὺ ἔκαμε. Ἔτσι τελείωσε καὶ ἡ Β'. περίοδος τοῦ πολέμου μὲ σωστὴν πανωλεθρίαν τῶν Ἀθηναίων.

Τρίτη περίοδος τοῦ Πελοποννησια- κοῦ πολέμου

413 — 405 π. Χ.

Δικελεικὸς πόλεμος.

Τὴν ἀνοιξὴ τοῦ 413 π. Χ. οἱ Σπαρτιαῖτες κατέλαβον με-
στρατὸ τὴ Δεκέλεια καὶ ἀφοῦ τὴν ὠχύρωσαν καλὰ ἀπ' ἐκεῖ ἐνό-
χλοῦσαν καὶ ἐμπόδιζαν τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐργάζωνται γύρω
καὶ πρὸ παντὸς στὰ μεταλεῖα τοῦ Λαυρίου.

Πολλὲς πόλεις σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀ-
ποτυχίαν αὐτῆς ἔφυγαν καὶ πῆγαν μετὰ τὸ μέρος τῶν Σπαρτιατῶν.

Ἄλλὰ τὸ χειρότερον ἦεν πού τὴν ὥρην οἱ Σπαρτιαῖτες κίνου-
ν σύμμαχον μετὰ τοὺς Πέρσας μετὰ τὴν συμφωνίαν οὗτοι νὰ παροῦν τὴν
ἀποικίαν ἐπὶ τὴν Μικρὰ Ἀσίαν καὶ νὰ τοὺς βοηθήσουν μετὰ στόλον καὶ
χορήματα.

Οἱ Ἀθηναῖοι νικοῦν τοὺς Σπαρτιαῖτες.

Ὁ Ἀλκιβιάδης διώχεται καὶ ἀπὸ τοὺς Σπαρτιαῖτες καὶ ἔρ-
χεται εἰς τὴν Τισσαφέρνην, σατράπην τῆς Περσίας καὶ γίνεται φί-
λος. Ἀπ' ἐκεῖ φεύγει καὶ κωλύσασθαι νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἀθήναν
ἀναλάβῃ πάλιν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στόλου. Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν δέ-
χονται μετὰ εὐχάριστον, γὰρ εἶχαν πεποιθήσῃ εἰς τὴν ἰκανότητά
του. Ὁ Ἀλκιβιάδης μετὰ τὸν στόλον, νικᾷ τὸν στόλον τῶν Σπαρ-
τιατῶν. Οἱ Σπαρτιαῖτες προτείνουσι εἰρήνην, ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι
δὲν δέχονται καὶ ὁ πόλεμος ἐξακολουθεῖ.

Καταστροφὴ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου.

Οἱ Ἀθηναῖοι πάλιν γὰρ νὰ τιμωρήσων τὸν Ἀλκιβιάδην ἐ-
πειδὴ σὲ μὴ μικρῇ ναυμαχίᾳ νικῆθητε ὁ Ἀθηναϊκὸς στόλος,
τὸν ἀντικατέστησαν καὶ διορίζουσι ναύαρχον τὸν Κόνωνα. Ἀλλὰ
οἱ Σπαρτιαῖτες διώρισαν ναύαρχον τὸν Κελλικρατίδα. Ὁ Καλ-

λικρατίδας κατορθώνει να νικήση τὸν Κόνωνα καὶ νὰ κλείσῃ τὰ Ἀθηναϊκὰ πλοῖα στὸ λιμένα τῆς Μυτιλήνης. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐτοιμάζουν ἀμέσως ἀρκετὸ στόλο καὶ στέλνουν βρῆθια στὸν Κόνωνα. Ὁ Ἀθηναῖος στόλος νικά καὶ καταδιώκει τὸν στόλο τῶν Σπαρτιατῶν καὶ τῶν Περσῶν. Γιὰ πολλὰς ἡμέρας ἀναζητοῦσε νὰ τὸν συναντήσῃ ἀλλὰ ὁ Λύσανδρος ὁ ναύαρχος τῶν Σπαρτιατῶν ἀπέφυγε.

Οἱ Ἀθηναῖοι πάλι κάνουν καὶ ἄλλο λάθος. Ἀνακαλοῦν τὸ στρατηγὸν τοῦ στόλου, γιατί δὲν φρόντισε στὴ ναυμαχία, πὺ ἔγινε νὰ σώσῃ τοὺς ναυαγούς.

Ὁ Ἀθηναῖος στόλος τώρα μὲ τὸ νέο ναύαρχον τὴν ἡμέρα προσπαθοῦσε νὰ συναντήσῃ τὸ Σπαρτιατικόν. Μὲ ὁ Λύσανδρος ὅλο καὶ ἀπέφυγε νὰ συναντηθῇ. Ἔτσι οἱ Ἀθηναῖοι ναῦτες κάθε βράδυ, πὺ γύριζαν ἀτρακτοὶ, ἔβγαιναν στὴν ξηρὰ καὶ ἔρωγαν καὶ ἔπιναν. Τὴν ἡμέρα πάλι ἔβγαιναν μὲ τὰ πλοῖα στ' ἀνοιχτά, μὰ πὺ νὰ παρουσιασθῇ ὁ Λύσανδρος μὲ τὸ στόλο του.

Ὁ πονηρὸς ὁμοῦ Λύσανδρος ἀντελήφθηκε ὅτι τὴ νύχτα ἀφήνουν τὰ πλοῖα οἱ Ἀθηναῖοι καὶ βγαίνουν στὴν ξηρὰ. Ἐνα βράδυ λοιπὸν ἐπιτίθεται ξερνικά, βρῖσκει τὰ πλοῖα ἄδεια σὺς ἐμβολὰς τοῦ μικροῦ ποταμοῦ **Αἰγὸς Ποταμὸς** καὶ τὰ κατάστοψε σχεδὸν ὅλα. Μόνον 10 γλύτωσαν καὶ τὸ μικρὸ πλοῖο ἢ **Πάραλος** πὺ ἔφερε τὴν εἰδηση τῆς καταστροφῆς στὴν Ἀθήνα 405 π.Χο.

Ὁ Λύσανδρος κατέσφαξε ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους Ἀθηναίους.

Οἱ Σπαρτιᾶτες κυριεύουν τὴν Ἀθήνα.

Ὁ Λύσανδρος ὅσπερ ἀπὸ τὴ νίκη στὴ θάλασσα δὲν ἄργησε μὲ τὸ στόλο του νὰ καταπλεύσῃ καὶ νὰ πολιορκήσῃ τὸν Πειραιά. Ὁ στρατὸς τῆς Δεκελείας καὶ ἄλλος στρατὸς πὺ ἦλθε ἀπὸ τὴ Σπάρτη μὲ τὸ Βασιλέα Πausανία πολιορκοῦν τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τὴν ξηρὰ. Ἡ θέση τους εἶναι δύσκολη. Τρό-

φιμα δὲν ἔχουν. Γι' αὐτὸ ἀναγκάζονται νὰ δεχθοῦν νὰ συνθηκολογήσουν μὲ τοὺς Σπαρτιαῖτες καὶ δέχθηκαν τοὺς 4 βάρεις ὅρους.

Οἱ ὄροι ἦσαν οἱ ἀκόλουθοι:

α' Νὰ γκρεμίσουν τὰ μακρὰ τείχη στὴν Ἀθήνα καὶ τὸν Πειραιά.

β' Νὰ παραδώσουν τὸ στόλο τους στοὺς Λακεδαιμονίους
γ' Νὰ δεχθοῦν πίσω ὄλους τοὺς ἐξορίστους καὶ

δ' Νὰ ἔχουν μὲ τὴ Σπάρτη τοὺς ἴδιους ἐχθροὺς καὶ φίλους καὶ νὰ τοὺς βοηθοῦν στὶς ἐκστρατείες.

Οἱ Σύμμαχοι μάλιστα τῶν Σπαρτιατῶν οἱ Θηβῆτες καὶ οἱ Κορίνθιοι ἐξήγησαν τότε σὲ ἓνα συνέδριο, ποῦ ἔγινε νὰ καταστραφῇ τελείως ἡ Ἀθήνα, γιὰ νὰ ξηνοιάσουν μιὰ γιὰ πάντα. Μὰ οἱ Σπαρτιαῖτες ἀντιστάθηκαν «Δὲν πρέπει εἶπεν νὰ καταστρέψουμε μιὰ Ἑλληνικὴ πόλη, ποῦ στοὺς Περσικοὺς πολέμους ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα.

Αὐτὸ ἀνυψώνει τοὺς Σπαρτιαῖτες καὶ δείχνει ὅτι ἤξεραν νὰ πολεμοῦν. Ἄλλὰ καὶ νὰ σέβονται τὸν ἐχθρό, ὅταν μάλιστα ἔχει τέτοιο πολιτισμὸ σὰν τὴν Ἀθήνα μὲ τὸν Περικλή της.

Ὁ Λύσανδρος διορίζει μιὰ ἐπιτροπὴ ἀπὸ 30 πρόσωπα νὰ διευθύνουν τὴν Ἀθήνα καὶ ἐπιστρέφει νικητὴς μὲ ἄφθονα λάφυρα στὴ Σπάρτη.

Ἔτσι διελύθηκε τὸ πολίτευμα τῶν Ἀθηναίων καὶ ἡ συμμαχία, ποῦ κράτησε 70 χρόνια καὶ τώρα ἀνέλαβαν νὰ κυβερνήσουν τὴν Ἀθήνα οἱ 30 ἄνδρες.

5ον Οἱ ΣΠΑΡΤΙΑΤΕΣ ΗΓΕΜΟΝΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὁ Θρασύβουλος διώχνει τοὺς 30 τυράννους.

Οἱ 30 αὐτοὶ ἄνδρες ἔκαμαν πάρα πολλὰ ἐγκλήματα στοὺς συμπατριῶτες τους Ἀθηναίους. Γιὰ νὰ τοὺς ἐκδικηθοῦν ἄλλους σκότωσαν καὶ ἄλλους ἐξόρισαν. Ἐπειδὴ φοβόνταν ζήτησαν καὶ ἦλθαν στὴν Ἀθήνα μερικοὶ στρατιῶτες Σπαρτιαῖτες.

Ὁ Θρασύβουλος πὺν τὸν ἐξώρισαν μαζεῦει στὴ φυλὴ πὺν ἦσαν στὰ σύνορα τῆς Ἀττικῆς 1000 περίπου ἄνδρες καὶ ἐπιτίθειται στὴν ἀρχὴ καὶ κυριεύει τὸν Πειραιά. Ὑστερα καταλαμβάνει καὶ τὴν Ἀθήνα διώχνει τοὺς 30 τυράνους καὶ διορίζει 10 ἄνδρες ἀπὸ τῆς 10 φυλῆς νὰ διοικοῦν τὴν Ἀθήνα.

Οἱ Πέρσες πολεμοῦν μεταξύ τους.

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Δαρείου τὸ ἕνα παιδί του ὁ Ἀρταξέρξης ἔγινε βασιλεὺς. Τὸ ἄλλο ὁ Κύρος διορίσθηκε σατυράπης στὶς Σάρδεες. Ὁ Κύρος ὅμως βίβηκε νὰ γίνῃ βασιλιάς Γι' αὐτοῦ παίρνει 10 χιλ. Ἕλληνες μισθοτοῦς καὶ ἄλλον Περσικὸ στρατὸ καὶ βιάζει κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξη. Τὰ δυὸ ἀδελφία μὲ τοὺς στρατοὺς τους ἀντιμαχόμενα στὰ Κούναξα.

Ἐκεῖ γίνεται μεγάλη μάχη, ὅπου ἡ Ἑλλήνες νίκησαν τοὺς ἀπεναντί τους Πέρσας. Σὲ μιὰ στιγμή ὅμως σκοτώνεται ὁ Κύρος καὶ ὁ ἄλλος ὁ Περσικὸς στρατὸς τοῦ ἔφυγε καὶ πῆγε μὲ τὸν Ἀρταξέρξη. Ἔτσι κέρδισε τὴ μάχη ὁ Ἀρταξέρξης.

Οἱ Μύριοι γυρίζουν στὴν Ἑλλάδα.

Ἀποῦ σκοτώθηκε ὁ Κύρος οἱ Ἕλληνες θέλησαν νὰ γυρίσουν λίτῳ δὲν ἐνωθῆκαν μὲ τὸν Ἀρταξέρξη. Οἱ Πέρσες ὅμως μὲ ἀπιστία φονεύουν τοὺς ἀρχηγούς τους γιὰ νὰ μὴ φύγουν.

Οἱ 10 χιλ. Ἕλληνες λέγονταν μύριοι. Οἱ μύριοι καὶ σὴ κρίσιμη ἀδὴ περιστοχή δὲν τὰ χάνουν. Διορίζουν ἀμέσως ἀρχηγὸ τὸν Ξενοφῶντα τὸ μαθητὴ τοῦ Σωκράτη.

Ὁ Ξενοφῶν καταρθώνει μὲ τὴν ἐξουπνάδα του νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς μύριους ἀνάμεσα ἀπὸ βουνὰ καὶ κοιλάδες ὅλο πολεμώντας.

Ὁ Ξενοφῶν,

Ὅπου νὰ φθάσουν στὸν εὐξεινο πόντο οἱ μύριοι ὑπέφεραν

πολύ ἀπὸ τριπλοῦς. Μόνο 8 χιλιάδες ἔφθασαν καὶ μόλις ἀντί-
κουσαν ἀπὸ βορρᾶ τῆ θάλασσα τὴν ἄναταν. «**θάλαττα θάλαττα**»
οἱ πρῶτοι γιὰ νὰ ἀκούσουν νὰ χοροῦν καὶ οἱ ἄλλοι πού ἐρχόνταν
πίσω. Τόσο ἦσαν ἀγανακτισμένοι καὶ ταλαιπωρημένοι.

Αὐτὸ εἶναι ὁ ἑακουστὸς γυρισμὸς τῶν μυρίων, πού λέγεται
κάθοδος τῶν μυρίων.

Ὁ Ἀγησίλαος ἐκστρατεύει εἰς τὴν Μικρὰ Ἀσίαν 396 π. χ.

Ὁ Ἀοτιέξιξος ἀποῦ νίκησε τὸν Κῦρο, θέλησε νὰ τιμο-
ρήσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν Μικρὰ Ἀσίαν, πού τὸν βοήθησαν καὶ
ἔστειλε ἐκεῖ τὸν Τισσαφέρην νὰ τοῖς ὑποτάξῃ. Οἱ Ἕλληνες ὅμως
ἀντιστάθηκαν καὶ ζήτησαν βοήθειαν ἀπὸ τὴν Σπάρτην.

Οἱ Σπαρτιῶτες στέλνουν τὸν βασιλέα Ἀγησίλαο μὲ στρατὸ
εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν. Ὁ Ἀγησίλαος νικά σὲ πολλὰς μάχαις τὸν Τισσα-
φέρην καὶ σχεδιάζει νὰ προχωρήσῃ καὶ νὰ κυλήσῃ καὶ τὴν
πρωτεύουσαν τοῦ Περσικοῦ κράτους.

Οἱ Πέρσις τόσα τὰ χρειάσθηκαν. Μὰ ὅτι δὲν μποροῦν νὰ
κάμουν μὲ τὰ ὄπλα, τὸ ἔκαμαν μὲ τὰ χρήματα καὶ τὴν ψευτιά. Τὶ
κάνουν λοιπόν, γιὰ νὰ διαξοῦν τὸν Ἀγησίλαο ἀπὸ τῆς Μ. Ἀσίας
καὶ νὰ σωθοῦν. Στέλνουν πολλὰ χρήματα καὶ καταφέρνουν τοὺς
Θηβαίους καὶ τοὺς Κορινθίους νὰ κηρύξουν πόλεμον κατὰ τῆς
Σπάρτης. Μὲ ψέματα καὶ παρεξηγήσεις κατορθώνουν νὰ πιασ-
θοῦν μεταξὺ τους οἱ Ἕλληνες.

Τότε ὁ Ἀγησίλαος ἀφήνει τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἔρχεται εἰς τὴν
Σπάρτην πού ἄλλοτε ὁ ἐμφυλιος πόλεμος μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ Κόνων χτίζει πάλιν τὰ μακρὰ τεῖχη εἰς τὴν Ἀθήναν.

Ἡ Σπάρτη θερίζει νὰ χάνῃ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος
πού εἶχε. Γιὰ τοῦτο ἀπὸ τὸ γυρισμὸ τοῦ Ἀγησιλάου ἔπαθε

καὶ ἄλλο ἀτύχημα.

Ὁ Κόνων ὁ ναύαρχος τῶν Ἀθηναίων μὲ τὴ βοήθειαν τῶν Περσῶν συναντᾷ τὸ Σπαρτιατικὸν στολο κοντὰ στὴ Ρόδο καὶ τὸν νικᾷ. Ὅλοι οἱ σύμμαχοι φεύγουν ὕστερα ἀπὸ τὰ ἀτυχήματα αὐτὰ ἀπὸ τὴ Σπάρτη.

Ὁ Κόνων νικητὴς ἔρχεται στὴν Ἀθήνα καὶ κτίζει μὲ Περσικὰ χρήματα τὰ τεῖχη καθὼς καὶ τοῦ Πειραιᾶ καὶ φτιάχνει πολλὰ ὀχυρώματα.

Ἰον οἱ Θηβαῖοι ἡγεμονεῖς τῆς Ἑλλάδος 382 π. Χ.

Οἱ Σπαρτιαῖτες κυριεύουν τὰς Θήβας.

Κάποτε ὁ Σπαρτιατικὸς στρατός, διαβαίνοντας ἀπὸ τὴ Βοιωτία γιὰ τὴ Θράκη, σταμάτησε οἰς Θῆβες. Οἱ φίλοι τῶν Σπαρτιατῶν Θηβαῖοι προσκαλοῦν τοὺς Σπαρτιαῖτας· νὰ τοὺς βοηθήσουν καὶ διώκουν τὶς ἀρχὰς καὶ διοικοῦν αὐτοί. Οἱ Σπαρτιαῖτες 1500 ἄνδρες κυριεύουν τὴ ἀκρόπολιν τῶν Θηβῶν τὴν **Καδμεία** καὶ μένουσιν ἐκεῖ.

Οἱ καλύτεροι πατριῶτες Θηβαῖοι φεύγουν καὶ ἔρχονται στὴν Ἀθήνα, γιὰτὶ δὲν μπορούσαν νὰ εἶναι δοῦλοι τῶν Σπαρτιατῶν.

Ὁ Πελοπίδας ἐλευθερώνει τὰς Θήβας.

Ἐνος ἀπὸ τοὺς Θηβαίους, ποὺ ἦλθαν στὴν Ἀθήνα ἦταν καὶ ὁ Πελοπίδας. Ὁ Πελοπίδας ἦταν πλούσιος καὶ μορφωμένος. Ὅλη του τὴν περιουσία τὴν ἔξωδευσε γιὰ τοὺς πτωχοὺς. Ὅλη του τὴ ζωὴ τὴν ἀφιέρωσε πῶς νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν πατρίδα του. Δὲν μπορούσε νὰ βλέπῃ τὴ Θῆβιν σκλάβαν στοὺς Λακεδαιμονίους. Ἐσέρετε λοιπὸν τί τολμηρὸ τέχνασμα ἔκαμε καὶ τὴν λευθέρωσε;

Ἐνα βράδυ, τὸ Δεκέμβριον συνενοεῖται μὲ δλίγους ἀκόμη φί-

λους του, ντύνονται γυναικεία και τραβοῦν γιὰ τὴ Θήβα. Ἐκεῖ ἔφθασαν γύγχα. Τὸ βράδυ ἐκεῖνο οἱ ἄρχοντες τῶν Θηβῶν γλεν τοῦσον σ' ἓνα σπίτι γνωστὸ τοῦ Πελοπίδα. Φθάνει ὁ Πελοπίδα μὲ τοὺς συντρόφους του καὶ πηγαίνουν στὸ γνωστὸ σπίτι, ὅπου διασκέδαζαν οἱ ἄρχοντες καὶ ἄρχισαν κι' αὐτοὶ νὰ διασκεδάζουν. Κανένας δὲν τοὺς γνώρισε μὲ τὰ γυναικεία φορέματα, οὔτε ὑποπτεύθηκαν ὅτι ἀπὸ κάτω ἔκρυβαν τὰ ὄπλα τους. Ὅταν ἤλθε ἡ ὥρα ὁ Πελοπίδας φονεύει τοὺς ἄρχοντας ὅλους καὶ μὲ τὴν βοήθεια τῶν Θηβαίων ἐπιτίθεται σὸ φρούριο ἐναντίον τῶν Σπαρτιατῶν. Αὐτοὶ εἶδαν ὅτι δὲν κάνουν τίποτε, γι' αὐτὸ συνθηκολόγησαν καὶ ἔφυγον γιὰ τὴ Σπάρτη.

Ἔτσι λευθερώθηκε ἡ Θήβα μὲ τὸ τολμηρὸ τέχνασμα τοῦ ἀνδρείου Πελοπίδα.

Ἄντιζηλία - Ἀθηνῶν καὶ Θηβῶν.

Οἱ Ἀθηναῖοι τώρα οἱ Θηβαῖοι, οἱ Κορίνθιοι καὶ ἄλλοι σύμμαχοι ἐνώθηκαν καὶ κήρυσαν πόλεμο κατὰ τῆς Σπάρτης.

Ἐκαμαν ἡ Ἀθήνα καὶ ἡ Σπάρτη συμμαχία. Μα δὲ βᾶσταξε πολὺ γιατί ἡ μιὰ πόλη ζήλευε τὴν ἄλλη καὶ διελύθηκε.

Οἱ Ἀθηναῖοι κάνουν στὴ Σπάρτη γενικὴ συνέλευση τῶν πόλεων καὶ ἀποφασίζουν νὰ εἶναι ὅλες αὐτόνομες, μὲ τὴ συμφωνία ν' ἀναναωρῖσουν ἡγεμόνα στὴ θάλασσα τὴν Ἀθήνα καὶ ἡγεμόνα στὴ ξηρὰ τὴν Σπάρτη.

Αὐτὴν τὴν ἀπόφαση δὲν τὴ δέχθηκε ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν Θηβῶν καὶ ἀντιστάθηκε, λέγοντας ὅτι ἡ Θήβα δὲν ἀναγνωρίζει κανένα ἡγεμόνα καλύτερό της.

Καὶ στὴ συνέλευση οὐτὴ εἶχε βάλει τὰ δυνατά του κοὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας μὲ τὶς διαβολές του, προσπαθώντας νὰ κάμῃ τοὺς Ἕλληνας νὰ πολεμοῦν μετοξύ τους, γιὰ νὰ μείνῃ ἡσυχος στὴ Μ. Ἀσία.

Ὁ Ἀγροσίλαος ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης θυμώνει καὶ οβρῖνει ἀπὸ τὸ συνέδριον τὸ ὄνομα Θήβα.

Ἡ μάχη στὰ Λεῦκτρα - ὁ Ἐπαμεινώντας.

371 π. Χ.

Τὸν Ἰούλιο τοῦ 371 π. Χ. ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης **Κλεόμβροτος** ἔρχεται μετ' στρατοὺ ἐναντίον τῶν Θηβαίων, γιὰ νὰ τοὺς ἐξαναγκάσῃ νὰ ὑπογράψουν εἰρήνη. Ἀρχηγὸς τῶν Θηβαίων τότε εἶναι ὁ **Ἐπαμεινώντας**.

Ὁ Ἐπαμεινώντας φίλος τοῦ Πελοπίδα εἶναι φτωχὸς ἀλλὰ φιλόσοφος. Εἶχε μεγάλη στρατηγικὴ ἐκπαίδευση καὶ ἠρωτική.

Ἀγαποῦσε τὸν Πελοπίδα καὶ κάθε κατόρθωμά του τὸ θεωροῦσε δικό του ὅπως καὶ ἐκεῖνος :

Οἱ δύο στρατοὶ συναντήθηκαν στὰ **Λεῦκτρα** τῆς Βοιωτίας. Ἐκεῖ ὁ Ἐπαμεινώντας νίκησε τοὺς Σπαρτιάτες ἂν καὶ κείνοι ἦταν περισσότεροι μὲ ἓνα σφῆ σχέδιο, ποὺ καὶ τότε ἀκόμη στοὺς νέους στρατοὺς τῆς Εὐρώπης τὸ μεταχειρίζονται οἱ μεγάλοι στρατηγοί. Νὰ τί ἔγινε. Τοὺς καλύτερους στρατιώτες ἔβαλε στὸ ἓνα μέρος. Αὐτοὶ πρῶτα ἔκαναν

Ὁ Ἐπαμεινώντας.

τὴν ἐπίθεση. Τὸ ἄλλο μέρος ἦταν ἀδύνατο καὶ ἔπρεπε νὰ προχωρῆ ἀργὰ καὶ νὰ βυσπιά. Ἔτσι μὲ τὸ σχέδιο αὐτὸ οἱ ἐπιτιθέμενοι νίκησαν καὶ κατόπιν κύκλωσαν τοὺς Σπαρτιάτες καὶ τοὺς ἔτρεψαν σὲ φυγή.

Στὴ μάχη αὐτὴ ἔλαβαν μέρος καὶ 300 νέοι Θηβαῖοι μὲ τὸν Πελοπίδα, ποὺ ἀποτελοῦσαν τὸν **ἱερὸ λόχο**.

Οἱ Σπαρτιάτες πολεμοῦν δυνατὰ. Φονεύεται ὁ Κλεόμβροτος καὶ 400 Σπαρτιάτες. Οἱ ἄλλοι Σπαρτιάτες φεύγουν γιὰ τὴ Σπάρτη.

Ἡ καταστροφή αὐτὴ δὲν δαίλιασε τοὺς Σπαρτιάτες. Δὲν φάνηκαν καθόλου λυπημένοι. γι' αὐτὴ ἂν καὶ ἦταν μεγάλη.

Ἡ μάχη στὴ Μκντινεία.

362 π. Χ.

Οἱ Θηβαῖοι τώρα βρίσκονται στὶς δόξες τους. Ὁ γενναῖος στρατηγὸς Ἐπαμεινώντας μὲ στρατὸ μπαίνει στὴν Πελοπόννησο καὶ φθάνει ὡς τὴ Σπάρτη. Οἱ Σπαρτιαῖτες τὰ χροιάστηκαν! Πρώτη φορά στὴ ζωὴ τους βλέπουν ξένο στρατὸ ἔξω ἀπὸ τὴ Σπάρτη.

Ὁ Ἐπαμεινώντας δὲ θέλει νὰ καταστρέψῃ μιὰ γενναία καὶ ἔνδοξη πόλη, γι' αὐτὸ ἐλευθερώνει ὅλους ὄσους εἶχαν κάμει σκλάβους οἱ Σπαρτιαῖτες. Κατόπιν συμφιλῶσε τοὺς Ἀρκαδίτας σὲ μιὰ πόλη, ποὺ ἔκτισε καὶ τὴν ὠνόμασε **Μεγαλόπολη**.

Ὅλες οἱ πόλεις τώρα ἔφυγαν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους καὶ Σπαρτιαῖτες καὶ συμμαχοῦν μὲ τοὺς Θηβαίους. Ἡ Θήβα ἔχει τώρα τὴν ἡγεμονία τῆς Ἑλλάδας.

Ὁ Πελοπίδας κάνει ἐστρατεῖες στὴ Θεσσαλία, γιὰ νὰ ἐλευθερώσῃ ἄλλες πόλεις. Σὲ μιὰ ἐστρατεία φονεύεται καὶ πεθαίνει ὁ γενναῖος στρατηγός!

Ὁ Ἐπαμεινώντας τώρα ἔρχεται πάλι στὴν Ἀρκαδία, ποὺ φιλονικοῦσαν. Στὴ **Μκντινεία** ὅμως τῆς Ἀρκαδίας συνήνησε τὰ στρατεύματα τῆς Σπάρτης καὶ τῶν συμάχων τῆς. Ὁ Ἐπαμεινώντας ἐφαρμόζει τὸ ἴδιο πολεμικὸ σχέδιο νικᾷ καὶ τρέπει σὲ φυγὴ τοὺς Σπαρτιαῖτες.

Ἐπάνω στὴ μάχη πληγώνεται θανάσιμα ὁ Ἐπαμεινώντας. Ἐνα ἐχθρικό δόρυ τὸν πληγώνει στὸ στήθος του καὶ μένει ἡ αἰχμὴ στὸ στήθος του. Οἱ ἰατροὶ λέγουν ὅτι ἂν βγάλουν τὴν αἰχμὴ θά πεθάνῃ ὁ γενναῖος στρατηγός.

Ὁ Ἐπαμεινώντας ζήτησε καὶ τοῦ ἔφεραν τὴν ἀσπίδα του καὶ ρώτησε πῶς πάει ἡ μάχη. Ὅταν ἔμαθε ὅτι νίκησαν εἶπε νὰ βγάλουν τὴν αἰχμὴ.

Κανένας ὅμως δὲν τόλμοῦσε ἀποῦ ἤξεραν ὅτι θὰ πεθάνῃ. Ὁ γενναῖος στρατηγὸς βγαίνει μόνος του τὸ δόρυ. Ὅλοι οἱ φίλοι του, ποὺ βρίσκονταν στὴ σκηνὴ δακρυζοῦν. Ἐνὰς μάλιστα

εἶπε ὅτι εἶναι κρίμα πού πεθαίνει ὁ Ἐπαμεινώντας ἔτσι, χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἀλογότους νὰ φέρουν τὸ μεγάλο ὄνομα του.

— «Ἐχω εἶπε, ἐτοιμοθάνατος, ὁ Ἐπαμεινώντας, ἔχω δύο θυγατέρες, ὅπου θὰ λένε τὸ ὄνομά μου αἰώνια. Εἶναι οἱ δύο μαχες στὰ Λεῦκτρα καὶ στη Μαντίνεια».

Μὲ τὸ θάνατο τοῦ Ἐπαμεινώντα, τελείωσε καὶ ἡ δόξα τῶν Θεβαίων καὶ ἔληξε ἡ ἡγεμονία της. Ἔτσι μὲ τὴ σειρὰ ἐξαντλήθηκαν ἡ ἔνδοξος Ἀθήνα ἡ γενναία Σπάρτη καὶ ἡ ἡρωϊκὴ Θήβα.

Ὅλες οἱ Ἑλληνικὲς πόλεις τώρα ἀπὸ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους εἶναι ἀδύνατες καὶ ἐξηντημέναι. Ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας τριβέι τὰ χεῖρα του ἀπὸ τὴ χαρὰ του. Κατ'ῶρθωτε μὲ τὶς διαβολὰς καὶ τὰ χεῖματά του νὰ βάλῃ τοὺς Ἕλληνας νὰ πολεμοῦν μετὰ τοὺς ἑαυτοὺς καὶ νὰ ἀδυνατίσουν.

Τώρα εἶναι ἐλεύθερος στὴ Μ. Ἀσία. Κανονίζει ὅπως θέλῃ τὸ ζητήμα καὶ τὶς ἀποικίαι τῶν Ἑλλήνων, χωρὶς νὰ τὸν ἐνοχλῇ κανεὶς.

7ον ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΗΓΕΜΟΝΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Μακεδονία — Φίλιππος

Στὰ Βοδενὰ τῆς Μακεδονίας κατῶκησαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Δωριεῖς ὅταν κατέβαιναν γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἐκεῖ πού εἶναι εὖφορο τὸ μέρος ἔκομαν ἕνα μικρὸ βασίλειο. Οἱ Μακεδόνες αὐτοὶ ἦσαν γνήσιοι Ἕλληνες ὅπως καὶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Σπορτιᾶτες μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι δὲν εἶχαν πολιτισμὸ μεγάλο σὰν οὗτούς.

Ὅταν πέρασαν οἱ Πέρσες κυρίευσαν τὸ Μακεδονικὸ κράτος καὶ τὸ ὑλεδούλωσαν.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἐλευθερώθηκε τὸ Μακεδονικὸ κράτος καὶ κατέλαβε καὶ πολλὰς ἀποικίας, ποὺ ἦταν στὴ Θράκη.

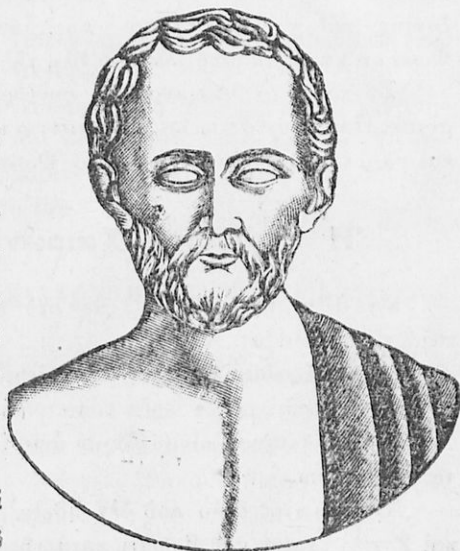
Μεγάλῃ ὁμως πρόοδο πῆρε ὅταν ἔγινε βασιλεὺς ὁ **Φίλιππος** ὁ Β΄. Αὐτὸς ἦταν ἄνθρωπος γενναῖος στρατηγὸς καλός, ἀλλὰ καὶ πολιτικὸς μεγάλος. Εἶχε μανία νὰ ἐνώσῃ ὅλους τοὺς Ἕλληνας νὰ γίνῃ αὐτὸς ἀρχιστράτηγος καὶ νὰ ἐκδικηθῇ τοὺς Πέρσας. Γι' αὐτὸ ζητοῦσε ἀφορμὴν νὰ καταλάβῃ ὅλην τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Φίλιππος

Ὁ **Ρήτορας** τῶν Ἀθηνῶν **Δημοσθένης**

Οἱ Ἀθηναῖοι τότε ὅπως ἦταν ἐξαντλημένοι ἀπὸ τοὺς πολέμους δὲν εἶχαν ὄρεξιν γιὰ ἄλλους πολέμους. Ὁ **Δημοσθένης** σπουδαῖος ῥήτορας κατέλαβε τὰ σχέδια τοῦ Φιλίππου καὶ βγάξει λόγους γεμάτους φλόγα κατὰ τοῦ Φιλίππου. Μὰ δὲν ἀκούσθηκαὶ ἔτσι δὲν ἐτοιμάσθησαν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἀντισταθοῦν κατὰ τοῦ Φιλίππου.

Ὁ Δημοσθένης

Φωκικός ἢ ἱερὸς πόλεμος- Ὁ Φίλιππος στὴν Ἑλλάδα. (346 π. Χ.)

Δὲν ἄργησε ὁ Φίλιππος νὰ βοῆ εὐκαιρία νὰ ἔλθῃ στὴν Ἑλλάδα. Νὰ πιά ἀφορμὴ βεῖηκε.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὸ Ἀμφικτυονικὸ συνέδριο τιμώρησε τὸ 346 π. χ. τοὺς Φωκίαι· γιατί καλλιέργησαν ἱερὸν τόπον τοῦ Μαντείου. Ἐπειδὴ οἱ Φωκεῖς δὲν παροδεύθησαν τὴν τιμωρία ἀνέθεσαν στοὺς Θεβαίους σὺν δὲ Λοκροῦς καὶ στοὺς Θεσσαλοῦς νὰ κηρύξουν πόλεμον καὶ νὰ τοὺς τιμωρήσουν.

Με τὸ μέρος τῶν Φωκέων ἦγαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μὲ τοὺς Σπαρτιατῆς Ὁ πόλεμος αὐτὸς πού ὠνομάσθηκε καὶ ἱερὸς πόλεμος βίωσαζε 9 χρόνια.

Οἱ Θεβαῖοι κούρασθησαν καὶ ζήτησαν τὴ βοήθεια τοῦ Φιλίππου. Αὐτὸς ἀφορμὴ ζηαί. Ἐίχε ἐκστρατεύσει κατὰ τῆς Χαλκιδικῆς. Ἔτσι κατέστρεψε τὴν ἀγοαία πύλη Ὀλυμποῦ καὶ γορίζοντας, παίρνει στρατὸ καὶ ἵππεις καὶ φθάνει στὴ γῶρα τῶν Φωκέων καὶ μὲ ἀπάτη κωιτεύει ὅλη τὴ γῶρα.

Συγκαλεῖ τὸ Ἀμφικτυονικὸ συνέδριο καὶ γίνεται πρόεδρος οὐτιοῦ. Ποίρουν ἀπόφασιν νὰ καταστραφῇ ἡ πόλη τῶν Φωκέων καὶ νὰ ἀπολεισθοῦν ἀπ' αὐτὴ οἱ Φωκεῖς.

Ἡ μαχὴ στὴ Χαιρώνεια 338 π. χ.

Καὶ ἄλλη εὐκαιρία δόθηκε στὸ Φίλιππο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Ἑλλάδας.

Τώρα ἔδωσαν ἀφορμὴ οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμφίσης πού κατεπάτησαν καὶ αὐτοὶ ἱερὸν τόπον.

Τὸ Ἀμφικτυονικὸ συνέδριο ἀναθέτει στὸ Φίλιππο τώρα νὰ τοὺς τιμωρήσῃ.

Ὁ Φίλιππος ἄλλο πού δὲν ἤθελε. Πάρνει 30 χιλ. στρατὸ καὶ 2 χιλ. ἵππικὸ καὶ βαδίζει κατὰ τῆς Ἑλλάδας.

Ὁ Φίλιππος καταλαμβάνει τὴν Ἐλάτεια (Δραχμάνι) καὶ

στέλνει λίγο στρατό και κυριεύει και καταστρέφει την Ἀμφισσα.

Οἱ Ἀθηναῖοι τώρα κατάλαβαν τὰ σχέδια του. Ὁ Δημοσθένης ὁ ρήτορας ἐξακολουθεῖ νὰ τοῦς παρακινή με λόγους νὰ υπερασπίσουν τὴν πατρίδα.

Οἱ Ἀθηναῖοι στέλνουν τὸ Δημοσθένη εἰς τὴν Θήβα. Ἐκεῖ ὁ ρήτορας κατορθώνει νὰ πείσῃ τοὺς Θηβαίους νὰ κάμουν συμμάχια με τοὺς Ἀθηναίους και νὰ πολεμήσουν τὸ Φίλιππο.

Ὁ Φίλιππος τώρα βρίσκεται εἰς τὴν **Χαιρώνεια**. Δὲν ἄργησεν νὰ ἐκθουν και τὰ ἐνωμένα στρατεύματα τῶν Θηβαίων και Ἀθηναίων και νὰ στρατοπεδεύσουν ἀπέναντί του.

Ἐκεῖ λοιπὸν εἰς τὴν Χαιρώνεια ἐγένε λυσσώδης μάχη, ὅπου και ἀπὸ τὰ δύο μέρη πολέμησαν γενναῖα.

Ὁ Φίλιππος μονος του εἰς τὴν πρώτη γραμμὴ με τὸ παιδί του τὸν Ἀλέξανδρον πολεμοῦν ἄροβα.

Ἡ μάχη βάστωξε πολλὰς ὥρας χωρὶς νὰ φανῇ ποιὸς θὰ νικήσῃ. Φονεύονται πολλοὶ Ἀθηναῖοι και Θηβαῖοι. Στὸ τέλος νικά ὁ Φίλιππος. Πολλοὶ Ἀθηναῖοι και Θηβαῖοι πιάσθησαν αἰχμάλωτοι.

Ὁ Φίλιππος στοὺς Ἀθηναίους φέρθηκε εὐγενικὰ ἐνῶ τοὺς Θηβαίους τοὺς τιμώρησε σκληρὰ.

Στὴν Χαιρώνεια ἐβουλεύθη ὁ δὸς ὁ ἱερὸς λόχος τῶν Θηβαίων. Ἀργότερα οἱ Θηβαῖοι εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἔλειψαν οἱ ἱερολχιτες ἐτιήσαν ἓνι μερμάρينو λιοντάρι, ποῦ και σήμερα ἀκόμη βρίσκεται εἰς τὴν θέσιν του.

Ὁ Φίλιππος ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων

Μετὰ τὴν μάχην εἰς τὴν Χαιρώνεια ὁ Φίλιππος εἶναι κύριος ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Προχωρεῖ τότε και φθάνει ὡς τὴν Κόρινθο, ὅπου καλεῖ πὲ γενικὸ συνέδριον ὅλες τὶς Ἑλληνικὰς πόλεις.

Στὴν Κόρινθο στέλνουν ἀναιπροσώπους ὅλες οἱ Ἑλληνικὰς πόλεις ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Σπάρτην.

Ἐκεῖ ὁ Φίλιππος εἶπε φανερὰ τὸ σχέδιόν του.

Δὲν ἤλθα νὰ σαῶς ὑποδουλώσω. Θέλω ὅλοι νὰ εἴσαστε ἐλεύ-

θεοι. Μὴ πρέπει νὰ τιμωρήτω τὸν βασιλέα τῆς Περσίας, ποὺ ἤρθε ἐδῶ γιὰ νὰ μᾶς ὑποδουλώτη. Σ' αὐτὸ θέλω ὅλοι νὰ με βοηθήσετε ὅλοι εἶμαστε Ἕλληνες καὶ ἔχομε τὸν ἴδιο ἐχθρό, ὅλες τότε οἱ πόλεις ἀναγνωρίζουν τὸ Φίλιππο ἀρχιστράτηγο καὶ ἀπόσχονται νὰ τὸν βοηθήσουν.

Στὸ μεταξὺ ὁ Φίλιππος φεύγει γιὰ τὴ Μακεδονία γιὰ νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν ἐκστρατεία.

Ξαφνικὰ ἕνας ἀπὸ τοὺς σωματοφύλακας δολοφονεῖ τὸν δοξασμένο βασιλιά.

Σκοτώθηκε ὁ Φίλιππος μὰ τὸ σχέδιο τοῦ δὲν ἔδεινε. Τὸ πραγματοποιοῖσε ὁ γιὸς τοῦ Ἀλέξανδρος.

ΞΟΝ Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος παιδί.

Μετὰ τὸ Φίλιππο ἔγινε βασιλιάς τὸ παιδί τοῦ Ἀλέξανδρος σὲ ἡλικία 20 χρονῶν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπὸ μικρὸ παιδί φάνηκε πὸς θὰ γινόταν ὁ μεγαλύτερος στρατηγὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, γι' αὐτὸ ὠνομάσθηκε **Μέγας**. Εἶπε πολλὰς ἀρετὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς. Ἦταν ὠραῖος καὶ δυνατός, ἀλλὰ καὶ ἔξυπνος, τολμηρὸς καὶ ἀποφασιστικὸς. Ὅταν ἔπαιρνε μιὰ ἀπόφαση δὲ δειλίαζε ποτέ, οὔτε σταματοῦσε ἂν δὲν ἔκανε αὐτὸ ποὺ ἤθελε.

Γιὰ ὅλες αὐτὰς τὰς χάρες φρόντισε καὶ ὁ πατέρας τοῦ ὁ Φίλιππος. Μὲ τὴ γυμναστικὴ καὶ τὴ στρατιωτικὴ ζωὴ φρόντιζε νὰ τὸν κάνῃ γενναῖο στρατιώτη καὶ μὲ τοὺς καλύτερους διδασκάλους νὰ γίνῃ σοφός. Ἐκάλεσε τὸν Ἀριστοτέλη τὸ φιλόσοφο ἀπὸ τὴν Ἀθήνα καὶ τὸν ἐδίδαξε πολλὰ σοφὰ πράγματα. Σ' αὐτὸν χρεωστῆ τὶς πολλὰς σοφὰς γνώσεις του.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀγαποῦσε τοὺς διδασκάλους του καὶ ὅλους τοὺς Ἀρχαίους Ἕλληνας φιλοσόφους, ποὺ διάβαζε «Στοιχοὺς γονεῖς μου χρεωστῶ τῇ ζωῇ μου, στοιχοὺς διδασκάλους μου, τὸ ὅτι ζῶ καλά» ἔλεγε ὁ Μ. Ἀλέξανδρος.

Θαύμαζε καὶ ἀγαποῦσε τοὺς ἀοχαίους στρατηγούς στήν Τροία τὸν Ἀχιλλέα, τὸν Πάτροκλο, τὸν Ὀδυσσεά καὶ ἄλλους.

Σὲ ἡλικία 12 χρονῶν καθολήσε ἓνα ἄγριο θεσσαλικὸ ἄλογο τὸ βουκεφάλα. Αὐτὸν δὲν μποροῦτε κανέναν νὰ τὸν πλησιάσῃ, τόσο ἄγριος ἦεν! Μὲ ἓνα πῆδημα ὁ Ἀλέξανδρος βρέθηκε καθάλα στο Βουκεφάλσ. Αὐτὸς ἄρχισε νὰ τρέχῃ, καλπάζοντας καὶ προσλαθώντας νὰ ρίξῃ τὸν καθαλάρη. Ὁ Ἀλέξανδρος κρατήθηκε γερά καὶ τὸν ὄκησε νὰ τρέγῃ ὥσπου κουρασθῆκε Σὲ λίγο, γύρισε μὲ τὸ βουκεφάλα ἡμερο σὰν ἀρνί,

Μικρὸς πολέμησε σὲ πολλὰς μάχας μὲ τὸν πατέρα του.

Ὅταν μάθαινε κὶ ἄλλη νίκη τοῦ πατέρα του, εἶπε: «Δὲ θὰ ἀφήνῃ κερμὶ καὶ γιὰ μένα ὁ Πατέρας μου ὄλο θὰ νικᾷ.»

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐλστρατεύει στή Μ. Ἀσίᾳ.

(334 π. Χ.)

Ἡ Μάχη στὸ Γρανικὸ ποταμό.

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἀφοῦ ἔγινε βασιλεὺς στὰ 2 πρῶτα χρόνια τακτοποίησε καὶ τιμώρησε μερικὸς ἀπ' τὸ βασιλείῳ του, πὸν θέλησαν νὰ ἐπαναστατήσουν, ὅπως τοὺς Θηβαίους καὶ ἄλλους.

Κατόπιν παίρνει 30 χιλιάδες στρατὸ Μακεδόνας καὶ ἄλλους Ἕλληνας καὶ 5 χιλ. ἵπλικὸ καὶ διαβάνει τὴ Θράκη, περνᾷ τὸν Ἐλλήσποντο καὶ φθάνει στή Μ. Ἀσία. Περνώντας ἀπὸ τὴν Τροία ἔκαμε θυσιά στὸν τάφο τοῦ Ἀχιλλέα. Ἀπ' ἐκεῖ προχώρησε πρὸς τὴν Μ. Ἀσία. Στὸ Περσικὸ βασίλειο δὲν ἦταν καὶ πολὺ εὐχάριστα τὰ πράγματα. Βασιλεὺς τῆς Περσίας ἦταν ἓνας ἄλλος Δαρεῖος καλὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ μαλακὸς γι' αὐτὸ κάθε λίγο γινόνταν ἐπαναστάσεις ἐναντίον του ἀπὸ τοὺς σατράπες.

Στὴν ἐκστρατεία ἔλαβαν μέρος ὄλοι σχεδὸν οἱ Ἕλληνες, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Σπαρτιᾶτες.

Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος φθάνει στὸ Γρανικὸ ποταμὸ ὅπου στὴν ἀπέναντι ὄχθη εἶχε παρατοχθῆ ὁ Περσικὸς στρατὸς ἀπὸ 40 χιλ. ἄνδρες. Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος σὺν κεραινῶς περνᾷ τὸν ποταμὸ εἰσέρχεται συντρίβει τὸ Περσικὸ ἱππικὸ καὶ κατόπιν ὁρμᾷ στὸ περσικόν.

Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος πλὴν τῶν Λακεδαιμονίων στῆ θεὰ Ἀθηνά.

Ἡ μάχη ἦταν πολὺ σκληρή, γιατί καὶ οἱ Πέρσες πολεμοῦσαν μὲ ἀπόφαση νὰ νικήσουν. Σὲ μιὰ στιγμή μάλιστα κόνιψε νὰ σκοταθῆ ὁ ἴδιος ὁ Μ. Ἀλέξανδρος.

Ὁ Περσικὸς στρατὸς συντρίφθηκε καὶ καταστράφηκε. Ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας λίγοι σκοτώθηκαν. Οἱ Πέρσες ἄφησαν πολλὰ λάφυρα.

Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος στέλνει τότε καὶ ἀφιερώνει στὴν Ἀθηνᾶ στὸν Πορθενώνα 300 πανοπλίες Περσικῆς μὲ τὴν ἀκόλουθη ἐπιγραφή «Τὰ Περσικὰ αὐτὰ ὅπλα τὰ ἀφιερώνει ὁ Ἀλέξανδρος καὶ εἰς Ἕλληνες

Ὁ Γόρδιος δεσμός.

Τώρα ὅλες οἱ Ἑλληνικὲς ἀποικίαι ὑποδέχονται τὸν Μ. Ἀλέξανδρο γιὰ ἐλευθερωτὴ, γιατί ποτὲ πιά δὲν ξαναυποδουλώθηκαν στοὺς Πέρσες. Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος μὲ τὸ στρατὸ του ἐξεμίμασε στὴν πρωτεύουσα τῆς Φρυγίας τὸ Γόρδιο. Ἐκεῖ ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους βασιλεῖς τῆς εἶχε κατασκευασθῆ ὁ «Γόρδιος δε-

ομός». Ήταν δεμένο τὸ τιμὸν ἑνὸς ἀμαξιτοῦ μετὰ τὴν ῥόδα του, μετὰ τῆς ἰσοπέδου, πρὸς δὲ φαινόταν οὔτε ἡ ἀρχὴ οὔτε τὸ τέλος.

Οἱ ντόπιοι πίστευαν κάποιον ἀρχαῖον χρησμό, πρὸς εἶπε εἰπὴ ὅτι «ὅποιος λύσει τὸ Γόρδιον δεσμὸν θὰ κυριεύσῃ ὅλη τὴν Ἀσίαν».

Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ εἶδε ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ βρῇ τὴν ἀρχὴν νὰ τὸν λύσῃ βγάξῃ τὸ ξίφος του καὶ τὸν κόβει, εἶτα λύθηκε ὁ δεσμὸς μετὰ τὴν βία.

Ἡ Μάχη στὴν Ἴσσω.

(333 π. Χ.)

Τὸν ἄλλο χρόνον ὁ Δαρεῖος συγκεντρώνει πολὺ στρατὸ καὶ βιάζεται ἀπὸ τὴν Βαβυλώνα πρὸς τὴν Κιλικίαν νὰ συναντήσῃ τὸν Μ. Ἀλέξανδρον.

Οἱ Ἕλληνες τότε εἶναι πολὺ λιγώτεροι ἀπὸ τὸν Περσικὸν στρατὸν, μὰ ὁ Μ. Ἀλέξανδρος δὲ δειλιάζει.

«Οἱ Πέρσες, ἔλεγε, πελεμεῦν γιατί πληρώνονται εἶναι μισθωτοί, ἐνῶ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες γιὰ νὰ δόσωμε τὴν ἐλευθερίαν στοὺς ὑποδούλους».

Στὸ στενὸν κοντὰ στὴν Ἴσσω συναντήθηκαν οἱ δύο στρατοί. Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ὁρῶν ἀκράτητος μετὰ τὸ ἵππικόν του καὶ νικᾷ καὶ καταστρέφει τελείως τὴν στρατιάν τοῦ Δαρείου. Ὁ Δαρεῖος φεύγει φοβισμένος μὴν πισθῆναι αἰχμαλώτως. Αἰχμαλωτίσθηκα ἡ μητέρα τοῦ Δαρείου καθὼς καὶ ἡ γυναῖκα του μετὰ τὰ παῖδιά του.

Λάφυρα πολλὰ ἀφῆκαν οἱ Πέρσες φέρνοντας,

Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος τοὺς φέρθηκε πολὺ εὐγενικά.

Ἡ μάχη στὰ Γαυγάμηλα.

(331 π. Χ.)

Τώρα ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἀφοῦ ἐκνείψῃ τὸ νησί Τύρον μετὰ τὴν ἐπιβίαν αὐτοῦ τὴν ξηρὰ καὶ τὴν Αἴγυπτον ὅπου ἔκτισε νέα πρωτεύουσαν τὴν Ἀλεξάνδρειαν, μετὰ τὸ στρατὸν του προχωρεῖ μέσα στὴν

καρδιά τῆς Περσίας, γιὰ νὰ συναντήτῃ τὸ Δαρεῖο. Ὁ Δαρεῖος μόλις ἔμαθε ὅτι ὁ Μ. Ἀλέξανδρος πέρασε τὸν **Εὐφράτη** καὶ τὸν **Τίγρη** ποταμὸ μάζευσε στρατὸ περισσότερο ἀπὸ 1 ἑκατομμύριο καὶ πολὺ ἱππικὸ καὶ τὸν πεοίμενε στὰ Γαυγάμηλα.

Φθάνει καὶ ὁ Μ. Ἀλέξανδρος μὲ 40 χιλ. Ἕλληνες καὶ 7 χιλιάδες ἱππικὸ Οἱ στρατιῆροί του μόλις εἶδαν τόσον πολὺ Περσικὸ στρατὸ, συμβουλεύουν τὸν Μ. Ἀλέξανδρο νὰ ἐπιτεθοῦν ξαφνικὰ τῇ νύκτα.

«—**Ὅχι**», ἀπεκρίθηκε ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, «**δὲν κλέβω νύχτα τῇ νίκῃ**».

Τὴν ἄλλη ἡμέρα ἀρχίζει πεισματικὴ ἡ μάχη. Τὸ ἱππικὸ τῶν Ἑλλήνων σκορπίζει τὸ κέντρο τοῦ Δαρείου καὶ ἀμέσως ὀρμᾷ τὸ περσικὸ καὶ προχωρεῖ πρὸς τὸ μέρος ποῦ ἦταν ὁ Δαρεῖος μὲ τοὺς ἀνδρειότερους στρατιῶτες του. Ἐκεῖ ἔγινε σφοδρὴ μάχη καὶ θὰ βαστοῦσε πολὺ, ἂν δὲν ἔφευγε πρῶτος ἀπὸ τὸ φόβο του ὁ Δαρεῖος.

Τότε ὅλη ἡ στρατιά του διαλύθηκε. Ἄλλοι σκοτώθηκαν, ἄλλοι πιάσθηκαν ἐλχιάλωτοι καὶ ἄλλοι ἔφυγαν. Λάφυρα πολλὰ πῆραν καὶ ἐκεῖ οἱ Ἕλληνες.

Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος βασιλεὺς τῆς Περσίας. Θάνατος τοῦ Δαρείου

Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος καταδιώκει τὸ στρατὸ τοῦ Δαρείου καὶ φθάνει στὴν **Περσέπολη** πρωτεύουσα τῆς Περσίας ὅπου εἶχε ὁ Δαρεῖος τὸ παλάτι του τὸ θρόνο του καὶ τοὺς θησαυροὺς του. Ἐκεῖ θυμῆθηκε τὸ κάψιμο τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοὺς Πέρσες καὶ διατάζει νὰ κάψουν τὴν πόλη καὶ τὰ Ἀνάκτορα.

Τώρα ὁ Μ. Ἀλέξανδρος καθισμένος στὸ **μεγάλο Περσικὸ θρόνο** ἀναγορεύθηκε **βασιλιάς τῆς Περσίας**. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴ Μ. Ἀσία αἰσθάνθηκαν μεγάλη χαρὰ καὶ ἱκανοποίηση. Οἱ Ἕλληνες μὲ τὸ μεγάλο βασιλιά τους τιμωροῦν τοὺς Πέρσες ὅπως τοὺς ἔτρεπε, γιὰ τὸν πέρασε στὸ μυαλὸ νὰ κυριεύσῃ τὴ μικρὴ Ἑλλάδα. Νὰ τώρα πόση **μεγά-**

λη έγινε! Ὁ Δαρεῖος φεύγοντας πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Περσίας σκοιῶνεται ἀπὸ ἑνα στρατηγὸν του. Ὅτιαν τὸν βρῆκε σκοτωμένον ὁ Μ. Ἀλέξανδρος κατεβαίνει ἀπὸ τὸ ἄλογόν του, παίρνει τὸ πτώμα καὶ διατάσσει νὰ τὸ θάψουν μὲ βασιλικὰς τιμὰς. Ἔτσι ἔκαμε καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν Ἑκτορα ὅταν τὸν ἐφόνησε, οἱ Ἕλληνες ξέροντες νὰ πολεμοῦν καὶ νὰ τιμοῦν τὸν ἐχθρόν του. Προχωρῶντας ὁ Μ. Ἀλέξανδρος πιάνει καὶ τιμωρεῖ μὲ θάνατον τὸ στρατηγὸν ποὺ σκότωσε τὸ Δα εἶο.

Ἔτσι διελυθῆκε τὸ Μεγάλον Περσικὸν κράτος.

Ἐκστρατεία στὴν Ἰνδική—Θάνατος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος δὲ σταμάτησε ὡς ἐδῶ ἀλλὰ προχώρησε πρὸς ἀνατολὰς ὡς τὸν Ἰνδο ποταμόν. Ἐκεῖ νικᾷ τὸν βασιλέα τῆς Ἰνδικῆς Πῶρρο καὶ τὸν πιάνει αἰχμαλώτῳ.

Ὁ βασιλεὺς Πῶρρος ἦταν γενναῖο παλλικάρῳ καὶ ὅταν τὸν ρώτησε ὁ Μ. Ἀλέξανδρος τί θέλει τὰ τὸν κάμῃ, τοῦ ἀπάντισε νὰ τὸν περιποιηθῆ σὰ βασιλεῖα. Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος τὸν διώρισε ἀντιπρόσωπὸν του νὰ κυβερνᾷ πάλι τὸ κράτος του.

Ἀπὸ τὴν Ἰνδικὴν γυρίζει στὰ Σοῦσα ὅπου πανδρεύθηκε τὴν κόρη τοῦ Δαρείου καὶ ἔκαμε τοὺς γάμους του.

Στὸ γυρισμὸν πρὸς τὴ Βαβυλώνα περὶ αἶνει ὁ φίλος του καὶ καλὸς στρατηγὸς Ἡρακιστίων. Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος πολὺ λυπήθηκε γι' αὐτό.

Στὴ Βαβυλώνα ὁμως ἀσθένητε ἀτὸ πολὺ πνευρὸν καὶ ὅπως ἦταν στενοχωρημένος γιὰ τὸ φίλον του ἢ θέσῃ του ἦταν πολὺ σοβαρὰ Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος αἰσθάνθηκε τὸ θάνατόν του. Κάθε μέρα ἔδινε ὁδηγίαι, γιὰ τὸ στρατὸν καὶ γιὰ τοὺς στοιατηγούς. Οἱ στρατιῶτες τοὺς καὶ οἱ συναγωνιστὰς του ζητοῦν νὰ τὸν ἴδουν ἔξω ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα, ἀλλῶς φεβερῖζουσι οἱ θὰ σπάσουσι τίς πόρτες νὰ μπουν μέσα.

Τότε ἐδόθηκα διαταγὴ καὶ πέρασαν ὅλοι οἱ στοιατῶτες του ἀπὸ τὸ κρεββατιοῦν του, γιὰνά τοὺς ἴδῃ καὶ νὰ τὸν ἴδουσι γιὰ τελευ-

ταία φορά.

Είναι Ἰούνιος τὸ 323 π. χ. Στὶς 24 τοῦ Ἰουνίου ὁ δοξασμένος βασιλιάς ἀπέθανε σὲ ἡλικία 33 χρονῶν.

Τὸ πτώμα του τὸ ἔθαψαν στὴν ἀγαπημένη του πόλη πού μόνος του ἔκτισε καὶ ἔβαλε τὸ ὄνομά του, τὴν Ἀλεξάνδρεια μὲ μεγάλες τιμές.

Ἔτσι ἔσβυσε ἓνα λαμπρὸ Ἑλληνικὸ ἀστὲρὶ ὁ Μ. Ἀλέξανδρος πού ὑπῆρξε ὁ μεγαλύτερος στρατηγὸς καὶ ὁ μεγαλύτερος πολιτικὸς ἄν καὶ ἦταν τόσο νέος.

Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος φέρνει Ἑλληνικὸ πολιτισμὸ στὴν Ἀσία.

Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ὅπως ἔλεγε στοὺς στρατηγούς καὶ στοὺς στρατιῶτες του ὅτι δὲν πολεμοῦσε γιὰ νὰ κυριεύσῃ καὶ νὰ δουλώσῃ τὰ ἄλλα κράτη ἀλλὰ γιὰ νὰ τοὺς δώσῃ νέο πολιτισμὸ.

Πολιτισμὸ στὴ θρησκεία: Γι' αὐτὸ ὅπου πήγαινε σεβόταν τὴ θρησκεία τους, μὰ τιμοῦσε τοὺς 12 οὐλύμπιους θεοὺς τῶν Ἑλλήνων, ὅπως ἔκαμε στὴν Ἰνδικὴ ὅπου κατεσκεύασε 12 βωμοὺς καὶ ἔβουε θυσιές.

Ἔφερε πολιτισμὸ στὴ γλώσσα. Μὲ τὴν Ἑλληνικὴ γλώσσα διαδόθηκαν καὶ τὰ σοφὰ διδάγματα τῶν Ἑλλήνων σοφῶν, γιατί ἐπίσημη γλώσσα ἦταν ἡ Ἑλληνικὴ.

Σεβάσθηκε τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τοῦ καθενὸς τόπου μὰ ἔβαζε καὶ Ἑλληνικὰ ἔθιμα πολιτισμένα, ἔκαμε νιοστὲς, ἀγῶνες, θυσιές καὶ τόσα ἄλλα πού ἦταν ἄγνωστα στοὺς τόπους τῆς Ἀσίας.

Ἐκτίσσε ὠραίες πόλεις καὶ δρόμους καλοὺς. Κατεσκεύασε δρόμους καὶ συγκοινωνία μέσα ἀπὸ τὰς ἐρήμους καὶ τὴν ἄμμο. Ἐφτίσσε γεφύρια καὶ τόσα ἄλλα, γιὰ τὰ ὁποῖα εἶχε φέρει μαζί του εἰδικοὺς μηχανικοὺς, σοφοὺς, καλλιτέχνες καὶ ἄλλους.

Θέλησε μάλιστα νὰ ἐνώσῃ τὴν Περσία μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ γι' αὐτὸ παντρέφθη ε ὄχι μόνο αὐτὸς μὲ Περσίδα ἀλλὰ παρακίνησε καὶ τοὺς στρατηγούς καὶ στρατιῶτες του καὶ πῆραν Περ-

σίδες.

Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος πρῶτα ἤνωσε τοὺς Ἕλληνας τοῦ πολεμοῦ ταν μεταξὺ του; καὶ κατότιν ἔλαμε ἓνα μεγάλο Ἑλλ. βασίλειο μὲ τὸν Ἑλληνικὸ στρατό. Γιὰ τὰ τοὺς Ἕλληνας ὁ Μ. Ἀλέξανδρος εἶναι ὁ μεγαλύτερος εὐεργέτης καὶ ὁ μεγαλύτερος Ἕλληνα.

9ον. ΟΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΤΟΥ Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος δὲν ἄφησε κανένα ἀντικαταστάτη του πρὶν πεθάνῃ. Μόνο τὸ δακτυλίδι του ἔδωσε στὸ στρατηγὸ **Περδίκκα** γιὰ νὰ σφραγίζῃ τίς διαταγές.

Οἱ στρατηγοὶ κάνουν συμβούλιο μετὰ τὸ θάνατο καὶ ἀποφασίζουν νὰ διευθύνῃ τὸ κράτος στὴν Ἀσία ὁ **Περδίκκας** καὶ τὴν Εὐρώπη ὁ **Ἀντίπατρος**.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ δὲ βάσταξε, γιὰτὶ οἱ διάδοχοι ἀπὸ ἀντιζηλία ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον, κήρυξαν πόλεμο καὶ χύθηκε πολὺ ἀδελφικὸ Ἑλληνικὸ οἶμα. Ἀπὸ τίς ἀνησυχίες οὗτεις καὶ τίς ταραχὰς σκοτώθηκε καὶ ἡ γυναίκα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τὸ παιδί του Ἀλέξανδρος, πὺν προσοιζόταν γιὰ βασιλιάς.

Τέλος ὕστερα ἀπὸ μιὰ μάχη πὺν ἔγινε στὴν Ἰσσοῦ τῆς Φρυγίας 301 π.χ. συμριλιώθηκαν οἱ διάδοχοι τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ ἀπεφάσισαν νὰ διαιρέσουν ὄλο τὸ κράτος σὲ 4 μικρότερα κράτη.

1) Τὸ βασίλειο τῆς Αἰγύπτου μὲ ἀρχηγὸ τὸν **Πτολεμαῖο**.

2) Τὸ βασίλειο τῆς Συρίας μὲ ἀρχηγὸ τὸ **Σέλευκο**.

3) Τὸ βασίλειο τῆς Θράκης μὲ τὸν **Λυσίμαχο** καὶ

4) Τὸ βασίλειο τῆς Μακεδονίας μὲ ἀρχηγὸ τὸν **Κάσσανδρο**.

Ἀλλὰ δὲ βίσταξαν πολὺ ὄλα τὰ βασίλεια αὐτὰ τὸ βασίλειο μάλιστα τῆς Θράκης γρήγορα διαλύθηκε.

Ἔτσι ἄρχισε πάλι ἡ διαίρεση καὶ ἔγιναν ἄλλα μικρότερα βασίλεια.

10ον ΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ ΥΠΟΔΟΥΛΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Μετα τὸ θάνατο τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἄρχισαν πάλι τὰ διάφορα κράτη τῆς Ἑλλάδας νὰ φιλονικοῦν μεταξύ τους.

Ὁ Πύρρος ὁ φιλόδοξος βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου ὑποδουλώνει πολλά κράτη καὶ φθάνει ὡς τὸ Μεσσολόγγι. Προχωρεῖ ἀκόμη ὡς τὴν κάτω Ἰταλία, ὅπου φιλονικοῦσαν οἱ Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι ἀλλὰ ἀπ' ἐκεῖ φεύγει ντροπιασμένος. Κατόπιν ἐκστρατεύει κατὰ τῆς Ἑλλάδας καὶ φθάνει ὡς τὸ Ἄργος, ὅπου φονεύεται σὲ μιὰ μάχη καὶ ἔτσι ἐλευθερώθηκαν οἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις ἀπ' τὴ σλαβιὰ τοῦ Πύρρου.

Τώρα ξαναρχίζουν πάλι στὴν Ἑλλάδα ἡ ἀντιζηλία καὶ οἱ πόλεμοι. Οἱ Ἕλληνες κάνουν δύο συμμαχίας, οἱ Στερεοελιδίτις ἐνώνονται μὲ τὸ Αἰτωλικὸ καὶ κάνουν τὴν **Αἰτωλικὴν συμπολιτείαν** καὶ οἱ Πελοπονησιοὶ ἐκτός ἀπὸ τὴ Σπάρτη κάνουν τὴν **Αχαϊκὴν συμπολιτείαν**. Καὶ οἱ δύο συμπολιτεῖαι προώδευσαν στὴν ἀρχή. Ἀλλὰ πάλι ἡ Σπάρτη ἔβαλε τὴ διχόνοια καὶ τὸν πόλεμο μεταξύ τους.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Ε' ἐκστατεύει στὴν Μ. Ἀσία, γιὰ νὰ πάρῃ τὴς ἀποικίας. Ἡ Πέργαμος καὶ ἡ Ρόδος ζητοῦν τὴ συνδρομὴ τῆς Ρώμης.

Ἡ Ρώμη τότε ἦταν πολὺ δυνατὴ καὶ προοδευμένη. Οἱ Ρωμαῖοι στὴν ἀρχὴ γιὰ νὰ ἀναγκάσουν τὸ Φίλιππο νὰ φύγῃ μπαίνουν στὴ Θεσσαλία καὶ τὸν νικοῦν. Κατόπι φθάνουν ὡς τὸ Ἴσθμό ὅπου στὴ μεγάλη γιορτὴ τὰ **Ἴσθμια** κήρυξαν ἐλευθεροσὴ τὴν Ἑλλάδα.

Κατόπιν οἱ Ρωμαῖοι ἐκστρατεύουν καὶ παίρνουν τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ὑποδουλώνουν ὅλη τὴν Ἑλλάδα. 446 π. χ.

Τὸ ἔτος 31 π. Χ. οἱ Ρωμαῖοι εἶναι κύριοι τῆς Συρίας καὶ τῆς Παλαιστίνης. Εἶναι κοσμοκράτορες.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1ον. ΕΠΟΧΗ ΠΡ'Η ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΕΡΣΙΚΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ

ΟΙ ΠΑΛΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

Αιγαίοι ή Πελασγοί
Ίωνες- Άχαιοί-Δωριείς
Θρησκεία τών αρχαίων Έλ-
λήνων

Τά Μαντεία

Κινές γιορτές — Πανελλήνιοι
άγῶνες

Οι Έλληνες κάνουν άπεικίες
ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

Έιλωτες—Περσικοί

Ό Λυκούργος

Νομοθεσία του Λυκούργου

ΟΙ ΣΠΑΡΤΙΑΤΕΣΚΥΡΕΥΟΥΝ

ΤΗ ΜΕΣΣΙΝΙΑ

Πρώτος Μεσσηνιακός Πόλεμος
Δεύτερος » »

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Η Άθήνα

Ό Κόδρος

Οί νόμοι του Δράκοντα

Ό Σόλων έλευθερώνει τή Σα-
λαμίνα

Νόμοι του Σόλωνος

Ό Σόλων και ό Κροίσος

2ον. ΟΙ ΠΕΡΣΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

Έπανάσταση τών άποικιών
στή Μ. Άσία

Οι Έλληνες υπερασπίζου
τήν Πατρίδα τους

Η μάχη στο Μαραθώνα
Άριστείδης και Θεμιστοκλής
Η μάχη στις Θερμοπύλες
Ό Ξέρξης φθάνει στην Άθήνα
Συμβούλιο τών Ναυάρχων
Η ναυμαχία στη Σαλαμίνα
Οι Έλληνες νικούν στις πλα-
τατές

Η ΑΘΗΝΑ ΜΕΓΑΛΗ Ν. ΔΥΝΑΜΗ

Άθηναϊκή συμμαχία
Θάνατος του Θεμιστοκλή
Οι Έλληνες νικούν στη Μικάλη
Έλλ. Στόλος-Κίμων

3ον. ΑΚΜΗ ΤΩΝ ΑΘΗ- ΝΑΙΩΝ ΧΡΥΣΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ

Ό Περικλής οι άρχές του
Άθήνα Σπάρτη

4ον. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑ- ΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Πρώτη περίοδος

Δεύτερα περίοδος

Τρίτη »

5ον. ΟΙ ΣΠΑΡΤΙΑΤΕΣ ΗΓΜΟΝΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ό Θρασύβουλος διώχνη τούς
τυρράνους

Οί μύριοι γαρίζουν στην Έλλ.

Ό Άγχιλαος έκατρατεύει
στην Μ. Άσία

Ό Κόνων κτίζει τα τείχη στην
Άθήνα

6ον. ΟΙ ΘΗΒΑΙΟΙ ΗΓΕ-
ΜΟΝΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑ-
ΔΟΣ

- Ο Πελοπίδας ελευθερώνει
τη Θήβα
- Αντιζηλία Ἀηῶν καὶ Θηβῶν
- Ἡ μάχη στὰ Λεοκτρα· Ἐπα-
μινώνδας
- Ἡ μάχη στὴν Μαντινεία

7ον. ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ
ΗΓΕΜΟΝΕΣ ΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ

- Ο Δημοσθένης ὁ Ρήτορας
Φωκῆς ἢ Ἰσθμῆς Πόλεμος
- Μάχη στὴ Χαίρωνεια
- Ο Φίλιππος ἀρχηστὰτης
τῶν Ἑλλήνων

8ον. Ο Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

- Ο Μ. Ἀλέξανδρος ποιεῖ
 - Ο Μ. Ἀλέξανδρος ἐκστρα-
τεύει στὴν Ἀσία
 - Ἡ μάχη στὸ Γρανικὸ
 - Ο Γόρδιος Δεσμός
 - Ἡ μάχη στὴν Ἴσσω
 - Ἡ μάχη στὰ Γαυγάμηλα
 - Ο Ἀλέξανδρος βασιλεὺς τῆς
Περσίας θάνατος τοῦ Δα-
ρείου
 - Ἐκστρατεία στὴν Ἰνδική· θά-
νατος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου
 - Ο Μ. Ἀλέξανδρος φέρνει Ἑλλ.
πολιτισμὸ στὴ Μ. Ἀσία
- 9ον. ΟΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΤΟΥ
Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
- 10ον. ΡΩΜΗ ΥΠΟΔΟΥ-
ΛΩΝΕΙ ΤΗΝ ΕΛΛ.

0020561149

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΣΤΟΥ ΞΥΡΑΦΕΩΣ

- 1. Γεωμετρία Η ΕΒΛΑΔΑ Γ και Δ τέρμα
- 2. Πλάσση Η Α ΗΠΕΡΟΙ γλάν τέρ ΕΒ
- 3. Γεωμετρία Η ΕΒΛΑΔΑ Γ και Δ τέρμα
- 4. Πλάσση Η ΕΒΛΑΔΑ Γ και Δ τέρμα
- 5. ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟ ΣΠΗΛ Η ΜΑΛΗ
- 6. Ο ΚΗΠΟΣ Φωτολογία και Σφάλματα Γ και Δ τέρμα
- 7. Ο ΑΓΡΟΣ ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΤΟ ΕΛΟΣ Η ΘΑΛΑΣΣΑ Φωτολογία και Σφάλματα Γ και Δ τέρμα
- 8. Ζωολογία Φυτική Ιστορία δια την Ε τέρμα
- 9. Φωτολογία - Ζωολογία - Ανθρωπολογία δια την Ε και Σ τέρμα
- 10. Νέα Γεωγραφία Ηρώκων γρόνων Γ τέρμα
- 11. Αρχαία Γεωγραφία Δ τέρμα

Εκδόσεις Οκτώβριος
 Δ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
 ΑΘΗΝΑΙ - ΕΜΠΡΟΣΤΟΝ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΗΝ
 Αριθ. Πρωτοκόλλου 21-403

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΡΑΦΕΩΣ

- Παπασπύρου Ν.** Γεωγραφία Η ΕΛΛΑΔΑ Γ' και Δ' τάξεως
» » Νέα Γεωγραφία. ΑΙ ΗΠΕΙΡΟΙ πλήν της Εύ
ρώπης Ε' και ΣΤ' τάξεως Δημοτικού
» » Νέα Γεωγραφία, *Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΤ' τάξεως
» » ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΗ, Η ΑΥΛΗ
» » Ο ΚΗΠΟΣ Φυτολογία και Ζωολογία Γ' και
Δ' τάξεως
» » Ο ΑΓΡΟΣ, ΤΟ ΔΑΣΟΣ, ΤΟ ΕΛΟΣ, Η ΘΑ-
ΛΑΣΣΑ. Φυτολογία και Ζωολογία Γ' και
Δ' τάξεως
» » Ζώα, φυτά, όρυκτά. Φυσική *Ιστορία δια την
Ε' τάξιν.
» » Φυτολογία - Ζωολογία - *Ανθρωπολογία δια
την Ε' και ΣΤ' τάξιν.
» » Νέα *Ιστορία *Ηρωϊκών χρόνων Γ' τάξεως
» » » *Αρχαίας *Ελλάδος Δ' »

Έκδοτικός Οίκος

Δ. ΤΖΑΚΑ — Σ. ΔΕΛΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ
ΑΘΗΝΑΙ - Έλευθερίου Βενιζέλου 65
Αριθ. Τηλεφώνου 24-493

